

ITÄ-SUOMEN
LÄÄNINHALLITUS

Vuosi

**2008
2009**

ITÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUKSEN VUOSIJULKAISU

*Tiikerin lalkka. 12-vuotias Matias Lappalainen.
Vaalljalan Talval-taidekasvatushanke, 2007.*

ITÄ-SUOMEN
LÄÄNINHALLITUS

Vuosi

**2008
2009**

ITÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUKSEN VUOSIJULKAISU

Vuosi 2008–2009 – Itä-Suomen lääninhallituksen vuosijulkaisu

Itä-Suomen lääninhallituksen julkaisu nro 151

ISSN 1455-7428

ISBN 978-951-562-068-2

Painopaikka: Vammalan Kirjapaino Oy, Vammala 2008

Maaherra Pirjo Ala-Kapee

YHDESSÄ TIKERINLOIKKIIN

Matias Lappalaisen maalaus ”Tiikerin loikka” sopii hyvin käynnissä olevien monien suurten muutosten symboliksi. Matiaksen tiikeri loikkasi sydämeeni Vaalijalan taidenäyttelyssä Piekämäellä kesällä 2007, jolloin hankin maalauksen Itä-Suomen lääninhallituksen tiloihin Mikkeliiin. Iloinen ja vauhdikas tiikeri ripustettiin kaikkien nähtäväksi lääninhallituksen ala-aulaan Sam Vannin teoksen ”Liikkuvia muotoja punaisella” kanssa samaan tilaan. Kaikki ovat ihastuneet heti tiikeriin, jota maalattessaan Matias on ollut vasta 12-vuotias.

Tiikerinloikka käsitteenä on vakiintunut tarkoittamaan ratkaisevia ja käännteentekeviä muutoksia, jotka nostavat toiminnan uudelle tasolle. Tiikerinloikkia voidaan ottaa esimerkiksi työhyvinvoinnissa, aluekehityksessä, hallinnon uudistuksissa, yhteistyössä ja palvelujen tuottamisessa. Olemme tällä hetkellä muutoksen keskellä ja toivottavasti ottamassa oikeita tiikerinloikkia. Kukonaskeleet eivät nyt riitä tulevaisuuden tekemiseen.

Lapset ja nuoret ovat tulevaisuus

Palvelujen uudistamisessa tarvitaan nyt tiikerinloikkia. Erityistä panostusta on kohdistettava lapsiin ja nuoriin. Useimmissa Itä-Suomen läänin kunnissa vanhustenhuolto on ollut ikärakenteesta johtuen erityisen kehittämisen kohteena. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden ongelmat ovat samaan aikaan kärjistyneet. Erittain huolestuttavia kehityslinjoja on havaittavissa. Lasten syrjäytymisuhka on kasvamassa, kun tarkastellaan huostaan otettujen ja avohuollon tukitoimien piirissä olevien lasten määrää.

Ongelmiin on tartuttava yhdessä. Tärkeimmät lapsia ja nuoria koskevat päätökset tehdään perheissä ja kuntatasolla. Lainsäädäntö velvoittaa kuntia laatimaan kerran neljässä vuodessa

lasten hyvinvointisuunnitelmat, jotka kunnanvaltuustojen on otettava käsiteltäväksi joka vuosi talousarvion yhteydessä. Kunnilla on edessä suuri haaste. Itä-Suomen lääninhallituksen arvion mukaan kuntien on palkattava lisää henkilökuntaa lastensuojeluun ja sosiaalityöhön, sillä nykyisellä henkilökunnalla lain velvoitteita ei pystytä täyttämään.

Palveluja kehitettäessä on muistettava, että parasta ehkäisevää lastensuojelu- ja nuorisotyötä on huolehtia turvallisesta arjesta, hyvistä liikuntapalveluista, kirjastoista, terveellisistä välipaloista kouluissa, toimitaloista, harrastusmahdollisuuksista ja kulttuuripalveluista. Näin ehkäistään syrjäytymistä ja myös säästetään terveydenhuollon, sosiaalitoimen ja lastensuojelun menoja.

Huolestuttavaa on, ettei hoitotakuu toteudu lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa. Itä-Suomen lääninhallitus painottaa erityisesti, että hoitotakuu on lakisääteinen ja kuntien velvollisuus on järjestää palvelut lainmukaisesti. Yhteistoiminta-alueita muodostettaessa on turvattava lasten, nuorten ja lapsiperheiden tarvitsemien palvelujen kokonaisuus.

Laki velvoittaa kuntia myös tekemään lasten ja nuorten vaikuttamis-, kuulemis- ja aloitejärjestelmän. Lapsilla on sanottavaa päivähoitosta, koulusta, liikuntapalveluista, liikenteestä, kirjastoista, kuluttamisesta, ympäristöstä ja arjesta. Itä-Suomen lääninhallitus on laatinut kuntien käyttöön toimenpide-ehdotuksia, joilla lasten ja nuorten osallistumista ja kuulemistä kunnissa voidaan parantaa.

Verkkopohjaiset aloitekanavat ja verkkodemokratia ovat vaikuttamisen uusia keinoja. Tärkeää on, että mukana ovat päiväkodit, koulut ja järjestöt ja että lapset ja nuoret oppivat vaikuttamaan heitä koskeviin asioihin. Kuntien on myös syytä kehittää omaa sähköistä asiointiaan, joka monessa kunnassa on vaatimattomalla tasolla.

Paras-hanke muuttaa kuntarakenteen

Vuonna 2005 käynnistetty Paras-hanke on osoittautunut tosi mahtavaksi rakenteita uudistavaksi tiikerinloikaksi. Kuntaliitokset ovat lisääntyneet ja kuntien yhteistyö on vahvistunut. Alun perin tärkeimpänä tavoitteena oli turvata hyvinvointipalvelut. Nyt myös menestyminen alueellisessa kilpailussa luo uusia paineita kuntakoon kasvattamiseen. Itä-Suomen läänissä kehitys ei ole ollut kaikilla seuduilla yhteistyön ja alueellisen vahvistumisen suhteen riittävän määrätietoista.

Paras-hanke on tarkoitus saattaa loppuun vuoteen 2013 mennessä. Kunnat tarvitsevat nyt entistä vahvempaa yhteistyötä ja toistensa tukea. Väestökato on tosiasiaa kaikkien nykyisen Itä-Suomen läänin kuntien ongelma. Kuntien välinen kilpailu on koventunut. Jokainen kunta on yrittänyt kehittää voimavarojensa mukaisesti imagoaan ja vahvistaa omaa markkinointiaan. Kampanjat ja kuntaesitteet ovat olleet hyvin samankaltaisia koko maassa, joten kunnat eivät niiden perusteella ole erottuneet riittävästi toisistaan. Markkinointikohderyhmätkin ovat olleet koko maassa lähes samat: matkailijat ja vapaa-ajan asukkaat, asukkaat ja työvoima, elinkeinoelämä ja teollisuus sekä vientimarkkinat.

Myös kuntien markkinoinnin vetovoimatekijät ovat olleet samat: luonto, asuminen, palvelut ja keskusten läheisyys. Kunnat ovat käyttäneet

markkinoinnissaan voimavaroistaan riippuen lisäksi erilaisia houkuttimia ja etuisuuksia, kuten työmatkakorvauksia, vauvalahjaa, euron omakotitontteja ja ilmaista esikoulua. Markkinointi ja imagon rakentaminen on koettu kunnissa muuttoliikkeen hallinnassa tärkeäksi. Tasokkaat peruspalvelut ovat kilpailussa tietysti myös merkittävä tekijä.

Markkinointi on pienille kunnille rasite, ja taloudelliset voimavarat asettavat rajat. Monet yksittäiset kunnat ovatkin päätyneet yhdessä seudulliseen markkinointiin ja rakentaneet yhteistä seudullista imagoa, identiteettiä ja vetovoimatekijöitä. Tärkeäksi on tullut alueellinen kilpailukyky, aluerakenteen kehittäminen ja alueellinen imago.

Valitettavasti kaikissa Itä-Suomen läänin nykyisissä kunnissa ei ole tiedostettu sitä, ettei naapurikunta ole pahin kilpailija eikä uhka, vaan mahdollisuus tehdä uudenlaista yhteistyötä. Yhteistyössä kuntien ulospäin säteilevä vetovoimaisuus ja imago vahvistuvat. Keskeistä onkin menestyä alueiden välisessä kilpailussa. Kaupunkikeskukset ovat alueillaan kehityksen vetureita, joita ilman alueet eivät menesty. On voimien tuhlausta luoda rakenteita, joilla tosiasiaa pyritään torjumaan luonnollista kehitystä ja pirstomaan työssäkäyntialuetta.

Maakuntien liittojen yhteistyö avainasemassa alueiden kehittämisessä

Komeista yhteisistä tiikerinloikistamme viimeisin on aluehallinnon uudistus ALKU. Se muuttaa merkittävästi hallinnon rakenteita ja tähtää parempaan tulevaisuuteen. Vuonna 2010 valtion aluehallinnon uudet organisaatiot aloittavat toimintansa. Muutosten tavoitteena on Itä-Suomessa vahvistaa alueellista kehitystä ja myös yhteistyötä. Uusien yhteistoiminta-alueiden luomisessa maakuntaliitoilla on ollut kes-

keinen rooli. On ollut tärkeää solmia maakuntien tasolla yhteistyöverkot.

Maakunnat ovat keskeisiä alueellisen imagon ja identiteetin luojia. EU:n politiikka tähtää alueiden vahvistamiseen kansallisvaltioiden kustannuksella. Tämä kehitys on nähtävissä myös meillä Suomessa. Suomi liittyi 1995 EU:n jäseneksi ja vuotta aikaisemmin siirrettiin uudella aluekehityslailla kehitysvastuuta maakunnille ja kunnille. Lääninuudistus ja TE-keskusten perustaminen vuonna 1997 järkeisti valtion aluehallintoa ja vahvisti maakuntaliitosten roolia. ALKU jatkaa tätä linjaa ja selkiyttää edelleen aluehallinnon eri toimijoiden tehtäviä ja asemaa sekä yksinkertaistaa ja tehostaa valtion aluehallintoa.

Valtion organisaatioiden toimintaperiaatteet ovat muuttuneet tiukasta byrokraattisesta hallinnoinnista joustavaan palvelukulttuuriin. Lääninhallitukset ovat vuodesta 1997 varmistaneet kansalaisten perusoikeuksia ja oikeusturvaa, turvanneet alueellista hyvinvointia ja palveluja sekä edistäneet sisäistä turvallisuutta. Vaikka lääninhallitukset ovat olleet lupa- ja valvontaviranomaisia, toimintaa on ohjannut asiakaslähtöisyys ja keskeistä on ollut palvelujen laatu. Lääninhallitusten perilliset tulevat jatkaamaan lääninhallitusten entisiä perusoikeuksiin, oikeusturvaan, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tehtäviä.

Kun edellisestä vuoden 1997 aluehallinnon uudistuksesta nyt on kulunut yli 10 vuotta, voi perustellusti arvioida, että uudistus oli oikeasuuntainen ja että ALKU on johdonmukaisesti jatkanut tätä uudistusta. Suurläänien muodostaminen nostatti suuria tunnekuohuja, jotka johtuivat osittain siitä, että silloiset maakuntaliitot hakivat vielä omaa paikkaansa yhteiskunnassa. Omat läänit koettiin tärkeiksi alueellisen kehityksen ohjaajiksi eivätkä maakuntaliitotkaan täysin luottaneet omaan voimaansa. Harva

myöskään tiesi, miten lääninhallitusten tehtävät tosiasiaassa olivat muuttuneet jo 1980-luvun lopusta asti. Lääninhallitus oli alueviranomaisena kaikille vanha tuttu, samoin maaherra virkanimikkeenä. Oman läänin menetyks koettiin 1997 myös oman identiteetin heikentämisenä.

Hallinnon uudistaminen tulee jatkumaan edelleen. Viimeistään 10 vuoden sisällä tullaan jälleen aluehallinnossa ottamaan uusia tiikerinloikkia. Organisaatioiden yhdistymisprosessi tulee etenemään. Tämä koskee sekä maakuntaliittoja ja kuntia että valtionhallintoa. Valtion keskushallinto tulee uudistumaan vasta pakon edessä, jos poliittinen tahto on siihen riittävän vahva. Näköpiirissä voisi olla kehityslinja, jossa hallituksen poliittinen ja strateginen ohjaus keskitetään Valtioneuvostoon.

Itä-Suomen lääninhallitus on koko toimintansa ajan ollut uudenaikainen verkko-organisaatio, joka on hyödyntänyt työssään sähköistä asiointia. Kolmessa toimistossa yhteisellä johdolla ja tukipalveluilla työskentelevä virastomme on pystynyt saavuttamaan tehokkuus- ja tuottavuustavoitteet. Tärkeää on myös ollut asiakailta saamamme erittäin myönteinen palaute. Varsinkin yritysasiakkaat ovat antaneet kiitosta joustavalle verkko-organisaatiollemme ja sähköiselle asioinnille. Toimintatapojamme on pidetty hyvänä esimerkkinä myös muille julkishallinnon organisaatioille.

Olemme mukana ALKU-hankkeen suuressa tiikerinloikassa. Toimimme sen hyväksi, että uudistus onnistuu ja parantaa Itä-Suomen kehitystä. Lääninhallituksen henkilökunnalla on vahvaa osaamista uudenaikaisista työtapoista, verkossa työskentelystä ja työhyvinvointiin liittyvistä asioista. Haluamme uusissa organisaatioissa hyödyntää osaistamme sekä kehittää edelleen sähköistä asiointia ja verkkoihin perustuvia työmenetelmiä.

ITÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

Visio vuoteen 2010

Itä-Suomi on EU:n hyvinvoiva, elinvoimainen ja turvallinen alue. Aluehallinnon uudistus parantaa Itä-Suomen kehittämismahdollisuuksia ja asemaa. Itä-Suomen lääninhallitus on arvostettu asiantuntija, työyhteisö ja yhteistyökumppani, joka toimii aktiivisesti ALKU-hankkeen onnistumisen hyväksi.

Toiminta-ajatus

Itä-Suomen lääninhallitus rakentaa hyvinvoivaa, elinvoimaista ja turvallista Itä-Suomea. Aluehallinnon uudistustyöllä vahvistamme Itä-Suomen myönteistä kehitystä.

Arvot

- asiakaslähtöisyys
- yhteistyö
- innovatiivisuus
- palvelujen laatu
- oikeudenmukaisuus
- tasa-arvo
- avoimuus

Lääninhallitus on monialainen asiantuntijavirasto, jolle valtion keskushallinto on siirtänyt tehtäviään. Toteutamme yhteistyössä valtakunnallisia ja alueellisia tavoitteita läänin asukkaiden tarpeiden mukaisesti. Lääninhallitus hoitaa opetus- ja kulttuurihallintoon sekä liikunta- ja nuorisotoimeen, sosiaali- ja terveyshallintoon, maa- ja metsätaloushallintoon, pelastus- ja poliisihallintoon, liikennehallintoon, kilpailu-, kuluttaja- ja elintarvikehallintoon sekä oikeushallintoon liittyviä tehtäviä.

Lääninhallitus toimii valtion alueellisena yleis- ja erityishallintoviranomaisena. Aluetasolla

tehtävämme on huolehtia yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta, lupahallinnosta sekä alueellisesta seurannasta ja arvioinnista.

Lääninhallituksen erityisvahvuutena on paikallisuus ja monialainen asiantuntijuus. Teemme työtä erityisesti Itä-Suomen tietoyhteiskunnallisten valmiuksien, ympäristöterveyden ja kestäväen kehityksen, kuntien ja valtion yhteis- palvelupisteiden lisäämisen sekä turvallisuuden puolesta.

Kahdeksan ministeriön alueellisia tehtäviä hoitaessaan lääninhallitus

- edistää, ohjaa ja valvoo paikallista sosiaali- ja terveystointia
- arvioi, edistää ja valvoo alueellista ja paikallista opetus-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotointia
- johtaa läänin poliisitointia
- ohjaa ja valvoo läänin alueen pelastustointia sekä hoitaa alueelliset valmiustehtävät
- ohjaa ja tarkastaa kihlakunnan ulosottovirastoja
- huolehtii alueellisesta joukkoliikenteen suunnittelusta ja edistämisestä sekä eräistä liikenteen lupahallintotehtävistä
- ohjaa ja valvoo alueellisen ja paikallisen ympäristöterveydenhuollon valvontaa
- ohjaa ja valvoo alueellisen ja paikallisen eläinsuojelun toteuttamista
- edistää alueellista kuluttaja-, kilpailu- ja elintarvikehallintoa
- arvioi ja seuraa toimialojensa peruspalvelujen toteutumista
- ohjaa ja valvoo maistraatteja
- vastaa valtakunnallisesti maistraattien kehittämisestä
- edistää eri viranomaisten yhteis- palvelujen järjestämistä.

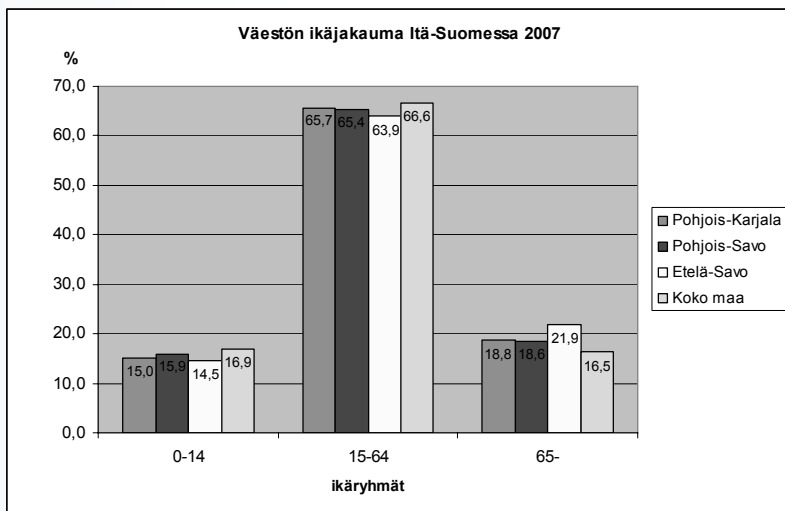
SISÄLLYS

Maaherra Pirjo Ala-Kapee:Yhdessä tiikerinloikkiin.....	3
Itä-Suomen lääni.....	8
Sivistysosasto.....	11
Sosiaali- ja terveysosasto.....	16
Poliisiosasto.....	25
Pelastusosasto.....	28
Liikenneosasto.....	30
Kilpailu- ja kuluttajaosasto.....	37
Oikeushallinto-osasto.....	41
Yhteiset palvelut.....	44
Itä-Suomen lääninhallituksen organisaatio.....	49
Itä-Suomen lääninhallituksen yhteystiedot.....	50
Poliisilaitokset, ulosottovirastot, maistraatit, syyttäjävirstot ja yhteispalvelupisteet Itä-Suomen läänissä.....	51
Itä-Suomen lääninhallituksen julkaisusarjassa (ISSN 1455-7428) ilmestyneet julkaisut.....	58

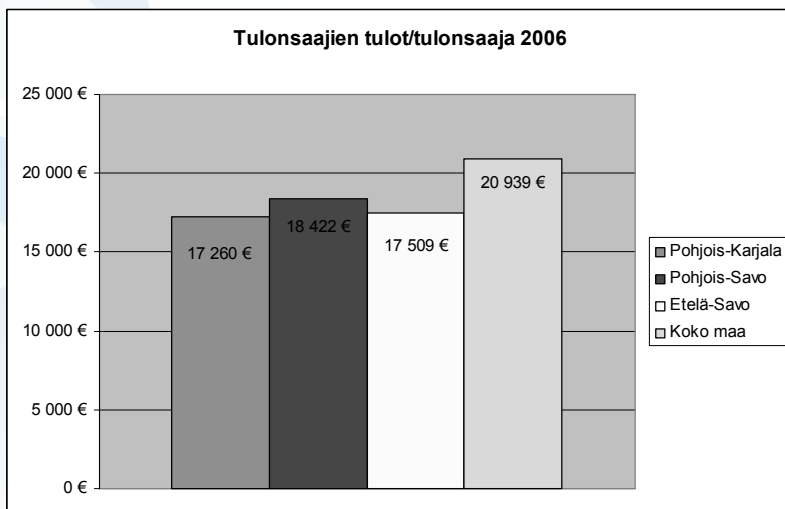
TIETOA ITÄ-SUOMEN LÄÄNISTÄ

Kuntia	57, joista kaupunkeja 15			
Asukasluku	573 268 (31.1.2008)			
Maakuntia	3			
Kihlakuntia	14			
Seutukuntia	12			
Maakuntien liitot	Etelä-Savon maakuntaliitto, Pohjois-Savon liitto ja Pohjois-Karjalan maakuntaliitto			
Työvoima- ja elinkeinokeskukset	Etelä-Savo, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala			
Maapinta-ala	48 523 km ² (16 % koko maasta)			
Vesipinta-ala	12 197 km ² (35 % koko maasta)			
Metsämaata	39 868 km ² (82 % koko maapinta-alasta)			
Rantaviivan pituus	54 727 km (42 % sisävesien rantaviivasta)			
Yhteistä rajaa Venäjän kanssa	304 km			
Loma-asuntoja 2007	98 050 (20,5 % koko maan loma-asuntokannasta)			
Suosittuja kesämökkikuntia 2007	Mikkeli	5 715 kpl	Kangasniemi	3 581 kpl
	Kuopio	5 203 kpl	Puumala	3 360 kpl
	Mäntyharju	4 638 kpl		
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita 2006	Etelä-Savo	20,2 %	Pohjois-Karjala	19,7 %
	Pohjois-Savo	22,0 %	Koko maan ka.	25,1 %
Keskiasteen tutkinnon suorittaneita 2006	Etelä-Savo	39,3 %	Pohjois-Karjala	42,2 %
	Pohjois-Savo	40,8 %	Koko maan ka.	38,3 %
Elinkeinorakenne 2005	Etelä-Savo	Pohjois-Savo	Pohjois-Karjala	Koko maa
Maa- ja metsätalous	8,9	8,0	7,8	4,0
Jalostus	23,4	22,9	25,7	25,0
Palvelut	65,7	67,6	63,5	69,7
Suurimmat työllistäjät 2008 julkisen sektori	Kuopion kaupunki	4 300		
	Joensuun kaupunki	3 187		
	Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ky	3 081		
	Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen ky	3 042		
	Mikkelin kaupunki	2 640		
	Kuopion yliopisto	1 770		
	Varkauden kaupunki	1 422		
	Joensuun yliopisto	1 349		
	Savonlinnan kaupunki	787		
Työttömyysaste 2007	Koko maa	6,9 %		
	Etelä-Savo	8,7 %		
	Pohjois-Savo	9,8 %		
	Pohjois-Karjala	12,5 %		
Huoltosuhte 2005	Koko maa	1,30		
	Etelä-Savo	1,60		
	Pohjois-Savo	1,55		
	Pohjois-Karjala	1,65		

Lähteet: Tilastokeskus, maanmittauslaitos, metsäntutkimuslaitos, mainitut virastot ja kaupungit

Lähde: Tilastokeskus

Lähde: Tilastokeskus

ITÄ-SUOMEN LÄÄNIN KUNTIEN ASUKASLUKU MAAKUNNITTAIN 31.1.2008

ETELÄ-SAVO

Kuntia Etelä-Savossa
1.1.2008 yhteensä 18

Enonkoski	1 673
Heinävesi	4 147
Hirvensalmi	2 504
Joroinen	5 484
Juva	7 119
Kangasniemi	6 132
Kerimäki	5 777
<u>Mikkeli</u>	<u>48 688</u>
Mäntyharju	6 632
Pertunmaa	2 017
<u>Pieksämäki</u>	<u>20 481</u>
Punkaharju	3 980
Puumala	2 727
Rantasalmi	4 244
Ristiina	4 986
<u>Savonlinna</u>	<u>26 804</u>
Savonranta	1 199
Sulkava	3 085

Yhteensä 157 759

POHJOIS-KARJALA

Kuntia Pohjois-Karjalassa
1.1.2008 yhteensä 16

Eno	6 636
Iloantsi	6 207
<u>Joensuu</u>	<u>57 727</u>
Juuka	5 826
Kesälahti	2 582
<u>Kitee</u>	<u>9 610</u>
Kontiolahti	13 322
<u>Lieksa</u>	<u>13 137</u>
Liperi	11 952
<u>Nurmes</u>	<u>8 807</u>
<u>Outokumpu</u>	<u>7 671</u>
Polvijärvi	4 919
Pyhäselkä	7 803
Rääkkylä	2 722
Tohmajärvi	5 230
Valtimo	2 536

Yhteensä 166 687

POHJOIS-SAVO

Kuntia Pohjois-Savossa
1.1.2008 yhteensä 23

Iisalmi	22 315
<u>Juankoski</u>	<u>5 454</u>
Kaavi	3 477
Karttula	3 503
Keitele	2 626
<u>Kiuruvesi</u>	<u>9 517</u>
<u>Kuopio</u>	<u>91 401</u>
Lapinlahti	7 514
Leppävirta	10 872
Maaninka	3 873
<u>Nilsia</u>	<u>6 528</u>
Pielavesi	5 290
Rautalampi	3 580
Rautavaara	1 985
Siinijärvi	20 746
Sonkajärvi	4 809
<u>Suonenjoki</u>	<u>7 680</u>
Tervo	1 786
Tuusniemi	2 926
<u>Varkaus</u>	<u>23 393</u>
Varpaisjärvi	3 018
Vesanto	2 474
Vieremä	4 055
Yhteensä	248 822

31.1.2008 Itä-Suomen läänissä kuntia 57, alleiviivattu = kaupunki
31.1.2008 Itä-Suomen läänin asukasluku oli 573 268
31.1.2008 koko Suomen asukasluku oli 5 303 223

Väestön vähennys läänissä vuoden 2007 aikana (31.1.2007–31.1.2008) 2 709 henkilöä

Lähde: Väestörekisterikeskus

SIVISTYSOSASTO

Lääninhallitus toimii opetusministeriön tulosohjauksessa valtion aluehallintoviranomaisena sivistystoimea koskevissa asioissa. Tavoitteena on väestön koulutus- ja osaamistason kohottaminen, tasa-arvoisen kulttuurisen moninaisuuden ja luovuuden edistäminen, hyvinvoinnin ja terveyden tukeminen liikunnan avulla ihmisen koko elämänkaaren ajan, nuorten aktiivisen kansalaisuuden ja osallisuuden edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen ja kasvu- ja elinolojen parantaminen.

Läänsivistysneuvos
Heikki Laakso

Sivistysosaston tehtävänä on mm.

- seurata ja arvioida sivistyspalvelujen toteuttamista läänissä
- käsitellä oppilaiden oikeusturva-asioita
- kehittää ammatillisen koulutustarpeen alueellista ennakkointia
- toteuttaa sivistystoimen henkilöstön täydennyskoulutusta
- neuvoa yhteishakuun liittyvissä kysymyksissä
- myöntää valtionavustusta aikuisten koulutustason kohottamiseen (Noste-ohjelma)
- vahvistaa koulujen ja kirjastojen perustamishankkeiden laajuudet ja myöntää valtionosuudet sekä myöntää läänin päättävältään kuuluvien liikuntapaikkojen valtioavustukset
- kehittää ja arvioida kirjastotointa
- kehittää ja edistää liikunta- ja nuorisotoimia sekä nuorten elinoloja
- edistää ja kehittää läänin kulttuuri- ja taidetointa
- EU:n alueohjelmiin liittyvien hankkeiden valmistelu, päätöksenteko ja seuranta
- osallistua maakuntaohjelmien ja niiden pohjalta laadittavien toteuttamissuunnitelmien valmisteluun ja toimeenpanoon.

Itä-Suomen läänissä on (vuonna 2007)

- 382 peruskoulua
- 17 peruskouluasteen erityiskoulua
- 55 lukiota (aikuislinjat päivälukioiden yhteydessä)
- 16 ammatillista oppilaitosta
- 1 ammatillinen erityisoppilaitos
- 1 ammatillinen aikuiskoulutuskeskus
- 3 ammattikorkeakoulua
- 9 musiikkioppilaitosta
- 2 liikunnan koulutuskeskusta
- 2 yliopistoa
- 11 kansanopistoa
- 4 kesäyliopistoa
- 32 kansalaisopistoa
- 1 palo-, poliisi- ja vartiointialan oppilaitos
- 108 yleistä kirjastoa
- 28 kirjastoautoa
- 3 797 liikuntapaikkaa
- 114 kunnallista nuorisotilaa
- 55 nuorisotyön piirijärjestöä
- 3 liikunnan aluejärjestöä
- nuorten työpajapalveluja 40 kunnassa.

ITÄ-SUOMEN LÄÄNIN OPPILAITOKSET OPPILAITOSTYYPIN JA MAAKUNNAN MUKAAN 2007

Oppilaitostyyppi	Etelä- Savo	Pohjois- Savo	Pohjois- Karjala	Yht.	Osuus koko maan oppi- laitoksista %
Peruskoulu	122	151	109	382	12,5
Peruskouluasteen erityiskoulut	7	6	4	17	10,7
Lukiot	16	23	16	55	13,5
Perus- ja lukioasteen koulut	–	–	1	1	2,7
Ammatilliset oppilaitokset	4	4	8	16	9,9
Ammatilliset erityisoppilaitokset	1	–	–	1	8,3
Ammatilliset erikoisoppilaitokset	–	–	–	–	–
Ammatilliset aikuiskoulutus- keskukset	–	–	1	1	3,1
Palo-, poliisi ja vartiointialojen oppilaitokset	–	1	–	1	50,0
Sotilasalan ammatilliset oppilaitokset	–	–	–	–	–
Ammattikorkeakoulut	1	1	1	3	10,0
Yliopistot	–	1	1	2	10,0
Sotilaskorkeakoulut	–	–	–	–	–
Musiikkioppilaitokset	2	4	3	9	10,1
Liikunnan koulutuskeskukset	1	–	1	2	14,3
Kansanopistot	6	2	3	11	12,4
Kansalaisopistot	8	16	8	32	13,7
Opintokeskukset	–	–	–	–	–
Kesäyliopistot	2	1	1	4	20,0
Muut oppilaitokset	–	–	–	–	–
YHTEENSÄ	170	210	157	537	12,1
2006	180	221	166	567	12,3
2005	189	239	189	617	12,8
2004	198	250	200	648	12,9
2003	204	265	205	674	13,2
2002	214	270	214	698	13,5
2001	230	277	220	727	13,8
2000	238	285	224	747	13,9

Lähde: Tilastokeskus

■ Ajankohtaista oppilaan oikeuksista ja oikeusturvasta

Oppilaiden ja opiskelijoiden oikeudet ja oikeusturva pohjautuvat keskeisesti perustuslakiin, opetusta ja sen järjestämisestä ja oppivelvollisuutta koskevaan lainsäädäntöön sekä lapsen oikeuksia koskeviin kansainvälisiin sopimuksiin. Oppilaiden oikeusturvaan liittyy myös kunnallisille viranhaltijoille, esimerkiksi opettajille ja rehtoreille, säädetty velvollisuus toimia tasapuolisesti ja käyttäytyä asemansa ja tehtävänsä edellyttämällä tavalla. Lainsäädännön tarkoituksena on taata yhdenvertaisen opetuksen saaminen koko maassa. Seuraavassa käsitellään joitakin lähinnä perusopetuksen oppilaan opetukseen liittyviä oikeuksia, niiden valvontaa, yleisimmin esiintyviä ongelmakohtia sekä toimenpiteitä oikeuksien kehittämiseksi.

Oikeus opetukseen

Suomen perustuslaki turvaa jokaiselle oikeuden opetukseen ja sitä kautta koulunkäyntioikeuden. Julkisen vallan on järjestettävä perusopetusta. Julkiselle vallalle on perustuslaissa lisäksi asetettu velvollisuus taata jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus päästä lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen, mikä tarkoittaa paitsi opetusta myös muun muassa opetuksen kannalta välttämättömien opetusvälineiden, kuten oppikirjojen, kouluruokailun ja koulukuljetuksen tai sen vaihtoehtona olevan majoituksen sekä avustajapalvelujen maksuttomuutta. Koulukuljetusetuuden saamisen perusteista säädetään perusopetuslainsäädännössä.

Oppilaan velvollisuudet

Suomessa vakinaisesti asuvat lapset ovat oppivelvollisia mutta koulunkäyntipakkoa ei ole. Vastuu siitä, että lapsi täyttää oppivelvollisuus-

tensa, on lapsen huoltajalla. Toisinaan huoltajat ovat tyytymättömiä koulun opetuksen järjestämiseen ja haluavat itse huolehtia lapsensa opetuksesta. Opetuksen järjestäminen kotona on kuitenkin erittäin vaativaa ja saattaa olla ongelmallista lapsen oppivelvollisuuden täyttämisen ja siten myös jatko-opintojen kannalta.

Oppilaalle on lainsäädännössä säädetty oppivelvollisuuden lisäksi velvollisuus osallistua opetukseen, jos hän on jonkun opetusta järjestävän tahon opetuksen piirissä, sekä suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti. Säännösten rikkomisesta on opetustoimen laeissa säädetty kurinpitorangeistukset ja ojentamiskeinot. Muita keinoja kuin mitä lainsäädännössä on luettelut, ei saa käyttää. Sekä oppilaita että opettajia koskevat lisäksi rikoslainsäädätyt tekojen rangaistavuudet.

Oikeus turvalliseen oppimisympäristöön

Oppilailla ja opiskelijoilla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Tämä kattaa sekä psyykkisen että fyysisen turvallisuuden. Koulutilojen turvallisuus perustuu pääasiassa rakennus-, pelastus- sekä terveystointa koskevaan lainsäädäntöön. Äskettäin laajasti otsikoihin nousseiden koulutilojen homeongelmien selvittäminen ja ratkaisujen löytäminen on siten useamman toimialan yhteistyötä.

Oppilaan oikeusturvan valvonta

Oikeusturvan varmistamiseen liittyy mahdollisuus hakea muutosta päätöksiin riippumattomalta lainkäyttöelimeltä. Perusopetusta, lukio-koulutusta, ammatillista koulutusta ja taiteen perusopetusta koskevissa laeissa on säädetty oppilasta ja opiskelijaa koskevista, koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen tekemistä päätöksistä, joista voi hakea muutosta hallintovalituksella joko hallinto-oikeudelta tai lääninhallitukselta.

Kantelulla voidaan saattaa ylemmän viranomaisen, esimerkiksi lääninhallituksen tai eduskunnan oikeusasiamiehen tutkittavaksi, onko koulutusta järjestettäessä toimittu säännösten ja määräysten mukaisesti. Kanteluratkaisulla ei voida muuttaa tai kumota tiettyä annettua päätöstä tai kantelun kohteena olevaa hallintotoimintaa eikä määrätä maksettavaksi korvauksia.

Oppilaan oikeuksien solmukohtia

Lääninhallitukselle vuonna 2007 tehdyt valitukset koskivat pääasiassa esi- ja perusopetuksen oppilaaksi ottamista sekä ammatillisen koulutuksen opiskelijavalintoja. Valituksista hyväksyttiin noin neljännes. Hallinto-oikeudelle tehdyt valitukset koskivat pääasiassa koulukuljetusetuutta.

Kanteluja lääninhallitukselle tehtiin vuonna 2007 eniten kunnallisesta hallintomenettelystä, opetusjärjestelyistä sekä koulukiusaamisesta. Kantelujen lopputuloksena miltei puolet päätöksistä aiheutti toimenpiteitä, lähinnä kehoituksen ja huomion kiinnittämisen muodossa.

Oppilaan ja opiskelijan oikeuksia koskevat yhteydenotot lääninhallitukseen ovat lisääntyneet vuosittain. Yleisimmät aihepiirit, joista informaatio-ohjausta viime vuonna annettiin, olivat koulukuljetusetuudet, opettajien toiminta (mm. salassa pidettävät asiat, oppilaan kohtelu), opetusjärjestelyt, koulukiusaaminen, erityisopetus, koulunkäyntioikeus tai oppivelvollisuus, kunnan, lautakunnan tai sivistysjohtajan toiminta, oppilaaksiotto, kurinpito, oppilaan arviointi ja opettajien lomautukset.

Koulukiusaaminen on oppilaan turvalliseen opiskeluympäristöön liittyvä tekijä, jonka esiintymiseen tulee kouluissa puuttua entistä napakammin. Stakesin kouluterveytustutkimusten

mukaan kiusaamisongelma koskettaa kaikkia kouluja riippumatta koulun koosta tai sijaintikunnasta. Lääninhallitukseen tulleiden kantelujen ja yhteydenottojen perusteella näyttäisi siltä, että kouluissa ei aina tutkita väitettyä kiusaamista vaan vähätellään asiaa. Kiusaaminen saattaa olla kiusatulle erittäin vakava koko hänen elämänsä vaikuttava asia. Väitetyt kiusaamistapaukset tulee aina selvittää välittömästi koulun opetussuunnitelmaan kuuluvan toimintasuunnitelman mukaisesti. Toimintavelvollisuuksien ja vastuiden pitää olla selkeästi määritelty ja opetushenkilöstön menettelyvalmiuksia tulee jatkuvasti ylläpitää ja kehittää. Koulukiusaamistapauksiin puuttumisen tehostamiseksi toimintasuunnitelman ja järjestys sääntöjen toimivuutta tulisi kouluissa seurata säännöllisesti. Koulun toimintakulttuuri olisi saatava sellaiseksi, että koko koulu yhteisö tietää, ettei kiusaamista sallita ollenkaan ja siihen puututaan tosissaan.

Viime vuosina opettajien lomautusten aikaisista opetusjärjestelyistä on lääninhallitukselle tehty useita kanteluja. Ratkaisuihinsa lääninhallitus on joka kerta todennut, että lomautusten aikaiset opetusjärjestelyt eivät ole olleet opetusta ja perusoikeuksia koskevien lakien mukaisia. Oppilaiden oikeutta opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen tai turvalliseen oppimisympäristöön ei opettajien lomautusten aikana ole pystytty toteuttamaan. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on tulkinnut asiaa siten, että sellaisten julkisen vallan toimien, jotka johtavat tällaisiin heikennyksiin, ei voida katsoa olevan sopusoinnussa sen YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen keskeisen vaatimuksen kanssa, jonka mukaan kaikissa lapsia koskevista hallintoviranomaisten toimissa on otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu. Perusopetuksen määrää ja laatua tosiasiallisesti heikentävät järjestelyt eivät hänen mukaansa ole myöskään sopusoinnussa sen perustuslaissamme julkiselle vallalle

asetetun veloitteen kanssa, että julkisen valan tulee turvata aktiivisin toimin perustuslais-
sa säädettyjen perusoikeuksien toteutuminen.

Oppilaan oikeusturvan kehittäminen

Nykyisen hallituksen ohjelmalinjauksissa ja opetusministeriön Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2007–2012 on koulutuksen laadun kehittämiseen tähtäviä painopisteitä, joilla on merkitystä oppilaiden tasavertaisen opetuksen saamisen kannalta. Lasten ja nuorten syrjäytymistä on tarkoitus ehkäistä vahvistamalla perusopetuksen voimavaroja. Tavoitteena on ryhmäkokojen pienentäminen, tuki- ja erityisopetuksen, opinto-ohjauksen ja oppilashuollon vahvistaminen sekä koulujen kerhotoimintaan panostaminen. Myös vanhempien ja koulun yhteistyötä edistetään.

Lapsiasiavaltuutettu on lapsen oikeuksien näkökulmasta kiinnittänyt huomiota koululainsäädännön toimivuuteen liittyviin epäkohtiin, muun muassa koulumatkoihin ja niissä lasten turvallisuuteen sekä kokonaisuhyvointiin. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 31 artiklassa on määritelty, että lapsilla tulee olla oikeus leikkiin ja vapaa-aikaan. Lapsiasiavaltuutetun mukaan pitkäkestoiset koulumatkat ovat rasittavia ja vähentävät lasten aikaa kotitehtäville ja harrastuksille. Myös lääninhallitukset ovat peruspalvelujen arvioinneissaan kiinnittäneet huomiota siihen, että joissakin kunnissa koulukuljetukset ovat olleet kestoltaan yli laissa määritellyn enimmäisajan ja esittäneet, että

kuljetusjärjestelyt tulee hoitaa lain edellyttämällä tavalla.

Lainsäädännön lisäksi tarvitaan kodin ja koulun yhteistyötä kehittämään koko opiskeluyhteisön hyvinvointia ja ennalta ehkäisemään oppimisen oikeuteen liittyviä esteitä. Opetusministeriön vuonna 2006 käynnistämässä KiVa Koulu -ohjelmassa tarkoituksena on lisätä perusopetuksessa kouluhyvinvointia ja ehkäistä syrjäytymistä. KiVassa Koulussa kiusaamista kitketään opettajien ja vanhempien yhteistyöllä. Hankkeen keskeinen tavoite on vaikuttaa oppilaisiin niin, että he tukisivat kiusattua ja osoittaisivat, etteivät hyväksy kiusaamista. KiVa Koulu -toimenpideohjelmat ovat valmiita valtakunnalliseen käyttöön syksyllä 2009.

Oppilaiden oikeusturvaa ja lasten oikeuksia koskevien säädösten sekä päätöksentekomenettelyjen tietämyksen säännöllisellä päivittämisellä kunnissa on oppilaiden oikeuksien ja oikeusturvan parantamisen kannalta myönteinen merkitys. Tietoutta oppilaan oikeuksista ja velvollisuuksista tarvitsevat opetushallinnon virkamiesten, luottamusmiesten sekä rehtorien ja opettajien lisäksi myös oppilaiden huoltajat. Opettajille järjestettäviin koulutustilaisuuksiin voisi kutsua myös huoltajia – oppilaiden oikeuksia ja velvollisuuksia koskevien asioiden käsittely yhdessä saattaisi paitsi lisätä tietoa myös edesauttaa kodin ja koulun välistä yhteistyötä oppilaan oppimisen parhaaksi. Kaikessa toiminnassa sekä koulun että huoltajien tulisi harkita ja pohtia yhdessä, mikä oppilaan kannalta on paras ratkaisu.

SOSIAALI- JA TERVEYSOSASTO

Sosiaali- ja terveysosaston tehtävänä on mm.

- sosiaali- ja terveyspalvelujen ohjaus ja valvonta
- ehkäisevä sosiaali- ja terveyspolitiikka
- yksityisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajien luvat ja valvonta
- terveydenhuollon ammatinharjoittajien valvonta
- oikeuslääketieteellinen toiminta
- sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevat kantelut
- sosiaali- ja terveydenhuollon valtionavut
- EU-hankehallinnointi
- sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten kehittämishankkeiden hallinnointi
- elinympäristön terveellisyys (terveydensuojelu, tupakka- ja kemikaalivalvonta)
- elintarvike- ja tuoteturvallisuus
- eläinlääkintähuolto, eläintautien vastustus ja eläinsuojelu
- alkoholiluvat ja -valvonta
- sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen arviointi
- sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisverkkoon ja valmiusasioihin liittyvät tehtävät
- hautausvoimilain mukaiset asiat.

*Läänin sosiaali- ja
terveysneuvos
Elli Aaltonen*

Itä-Suomen läänissä on

- 4 sairaanhoitopiiriä
- 36 terveyskeskusta, joista Pohjois-Karjalassa 13, Pohjois-Savossa 13 ja Etelä-Savossa 10
- 32 kunnallista ympäristöterveydenhuollon valvontayksikköä
- 2 kehitysvammahuollon erityishuoltopiiriä.

Toimintalukuja 2007, tilanne 31.12.2007

Sosiaali- ja terveystalvelut

- yksityisen terveydenhuollon lääninhallituksen luvanvaraiset toiminnanharjoittajat 560
- yksityisiä sosiaalihuollon toimintayksiköitä 360
- oikeuslääketieteelliset ruumiinavaukset 1 538
- mielenterveyslain luvun 4a mukaiset lääninhallitukselle toimitettavat ilmoitukset potilaan perusoikeuksien rajoittamisesta (sitominen/eristäminen) 2 184

Kantelutilanne vuonna 2007	Sosiaali-huolto	Terveysden-huolto	Ympäristö-terveydenhuolto	Yhteensä
• vireille tulleet kantelut	130	183	6	319
• ratkaistut kantelut	93	201	18	312
• ratkaisemattomat kantelut	85	121	4	210

Alkoholivalvonta

- anniskelu- ja vähittäismyyntipaikat 1 879
- tarkastuskäyntejä 1 160

Hyväksytyt hankkeet vuodelle 2007

	Lukumäärä	Euroa
Kansallisen terveydenhuollon hankkeet		
– ISLH päätös	7	597 000
– STM päätös	8	1 930 000
Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeet		
– ISLH päätös	14	1 086 000
– STM päätös	11	2 253 100
Lasten ja nuorten psykiatrinen hoito ja kuntoutus, sairaanhoitopiiri-kohtaisia	4	208 082
Päihdepalvelujen kehittäminen	4	456 000
Tartuntatautien torjuntatyö ja pandemian varautumisen tehostaminen, sairaanhoitopiiri-kohtaisia	4	312 059

■ **Lasten ja nuorten psykososiaalisten palvelujen saatavuus**

Peruspalvelujen arviointikohteena vuonna 2008 oli lasten ja nuorten psykososiaalisten palvelujen saatavuus. Valtakunnallisesti arvioinnin johtopäätökset olivat, että lapsiperheiden psykososiaalisten avopalvelujen (kodinhoito-apu, kasvatus- ja perheneuvolatoiminta, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto sekä perustason mielenterveystyö) tarjonta ei monilta osin vastaa tarpeita, säädöksiä eikä suosituksia. Palvelujärjestelmän hajanaiset organisoitimuodot eivät tue tehokasta palvelujen tuottamista eivätkä asiakaslähtöistä palvelujen saantia.

Monimuotoinen psykososiaalisten avopalvelujen verkosto- ja kehittämistyö on luonut hyvät valmiudet laajempien palvelukokonaisuuksien järjestämiselle yhteistoiminta-alueilla, mutta hyvien toimintamallien kattava käyttöönotto puuttuu. Monilla alueilla on pulaa ammattihenkilöstöstä ja erityisosaajista.

Lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden psykososiaalisia palveluja tuottavien organisaatioiden johtamis- ja ohjausjärjestelmissä on puutteita, muun muassa toimintasuunnitelmissa ja -kertomuksissa, yhteisistä käytännöistä sopimisessa, toiminnan seurannassa ja arvioinnissa sekä strategisessa ohjauksessa.

Kuntien Paras-hankkeeseen liittyvissä toimeenpanosuunnitelmissa kuntien vastaukset olivat osin jäsentymättömiä eikä niissä eritelty lasten ja nuorten psykososiaalisia palveluja. Kuntien tulee sisällyttää Paras-hankkeen toimeenpanosuunnitelmaan ja täytäntöönpanoon lasten ja nuorten psykososiaalisia palveluja koskevat osiot.

Lasten ja nuorten psykososiaalisten palvelujen lakisääteiset velvoitteet

Mielenterveyslain (1116/1990, 1§, 3§, 4§, 5§) mukaan kunnan tulee huolehtia osana kansanterveystyötä ja sosiaalihuoltoa mielenterveyspalvelujen järjestämisestä alueellaan sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin tarve edellyttää. Tavoite on, että mielenterveyspalvelut järjestetään ensisijaisesti avopalveluina ja, että mielenterveyspalveluista muodostuu toiminnallinen kokonaisuus.

Kunnan tulee sosiaalihuoltolain (710/1982) mukaan järjestää asukkaalleen kasvatus- ja perheneuvontapalvelua. Kasvatus- ja perheneuvonnalla tarkoitetaan asiantuntija-avun antamista kasvatus- ja perheasioissa sekä lapsen myönteistä kehitystä edistävää sosiaalista, psykologista ja lääketieteellistä tutkimusta ja hoitoa.

Lastensuojelulain (417/2007) tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvu- ympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Kunnan on järjestettävä tarvittaessa erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa.

Minkä verran lapsilla ja nuorilla on psykososiaalisia ongelmia ja mielenterveyden häiriöitä?

Itä-Suomen läänissä lapsilla ja nuorilla on paljon mielenterveyden häiriöitä. Näyttää siltä, että lasten ja nuorten mielenterveyden häiriöt lisääntyvät iän lisääntyessä. Nuorten mielenterveyden häiriöiden määrä oli vuonna 2006 Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan sairaanhoidopiireissä lähes kaikilla mittareilla arvioituna suurempi kuin koko maassa.

Valtakunnallisen arvion mukaan peruskoulu- ja lukionuorista vähintään joka kymmenes on kokenut masentuneisuutta ja noin 15 prosenttia on hakenut ammattiauttajalta apua masentuneeseen ja ahdistukseen. Lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ovat keskeisimpiä huolen aiheita terveydenhuollossa tällä hetkellä, sillä psyykkiset ongelmat ovat lisääntyneet Suomessa viimeisten 10–15 vuoden aikana.

Kouluterveyskyselyn (Stakes 2007) mukaan keskivaikeaa tai vaikeaa masentuneisuutta koki lähes 13 prosenttia peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaista ja 11 prosenttia lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaista. Itä-Suomen läänin alueen lapsilla ja nuorilla oli paljon mielenterveyden häiriöitä. Itä-Suomen alueen sairaanhoitopiireistä kaikki lukuun ottamatta Itä-Savon sairaanhoitopiiriä sijoittuivat yhdeksän ”sairaimman” sairaanhoitopiiriin joukkoon koko maan 21 sairaanhoitopiiristä, kun indikaattorina käytetään lasten ja nuorten (0–17-vuotiaat) mielenterveyshäiriöihin sairaalahoitoa saaneet 1 000 vastaavanikäistä kohti.

Itä-Suomen läänin kunnissa joudutaan turvautumaan valtakunnallista keskiarvoa enemmän lastensuojelun huostaanottoihin ja avohuollon tukitoimiin. Lastensuojelun toimenpiteiden piirissä olevat lapset ja nuoret tarvitsevat paljon psykososiaalisia palveluja, koska lastensuojelun tarpeeseen liittyy varsin usein mielenterveyden ongelmia. Myös nuorten alkoholin käytöllä näyttää kouluterveyskyselyn perusteella olevan yhteyttä psykososiaalisiin ongelmiin.

Minkä verran nuoret tarvitsevat ja saavat apua masentuneisuuteensa?

Ammattiauttajalta avun hakeminen on lisääntynyt. Avun tarve ylittää käytettävissä olevien palvelujen määrän.

Miten paljon lapset ja nuoret saavat erikoissairaanhoidon mielenterveyspalveluja?

Lasten ja nuorten psykiatrista hoitoa leimaa sairaalakeskeisyys. Nuorisopsykiatrian avohoitokäynnit olivat lisääntyneet 38 prosenttia vuosina 2002–2006. Masennuslääkkeiden käyttö on lisääntynyt jatkuvasti. Masennuslääkkeistä kansaneläkelaitoksen (Kela) korvausta saaneiden nuorten osuudet lisääntyivät kaikissa lääneissä ja lähes kaikissa maakunnissakin vuosien 2002–2006 aikana. Erityisen voimakasta lisäys oli Itä-Suomen läänissä. Lasten ja nuorisopsykiatrian avohoitokäynnit olivat myös lisääntyneet kaikissa suurlääneissä.

Psykiatrisen hoidon lisääntymisen on arveltu liittyvän moniin eri tekijöihin, kuten alaikäisten pahoinvoinnin lisääntymiseen, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon puutteisiin, perheiden tukemiseen liittyvien palvelujen murenemiseen, ongelmien vaikeutumiseen, mutta myös erikoissairaanhoidon osastopalvelujen saatavuuden lisääntymiseen.

Mitä tukipalveluja on saatavilla?

Lääninhallitukseen on viime vuosien aikana toistuvasti tullut tietoa lasten ja nuorten avohuollon tukitoimien työmuotojen supistumisesta. Läänin alueella on kuitenkin jonkin verran kehitetty valtionavustuksilla psykososiaalisia palveluja, joilla on voitu tukea lapsia ja nuoria esimerkiksi silloin, kun vanhemmat käyttävät päihde- tai mielenterveyspalveluja tai ovat perheväkivallan uhreja.

Hoitotakuu lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ei toteudu Itä-Suomen läänissä

Itä-Suomen lääninhallituksen tammikuussa 2008 tekemän selvityksen perusteella käy ilmi, että Pohjois- ja Etelä-Savon sairaanhoitopiirit eivät selviydy lasten ja nuorten mielenterveys-

palvelujen järjestämisestä hoitotakuun puitteissa.

Vuoden 2007 lopussa Kuopion yliopistollisessa sairaalassa joka viides tutkimuksiin pyrkivistä nuorista odotti nuorisopsykiatriisiin tutkimuksiin pääsyä yli 30 vuorokautta. Hoitoa tutkimuksen jälkeen odotti 25 nuorta, joista kahdeksan (32 %) oli odottanut yli 3 kuukautta. Etelä-Savon sairaanhoitopiirissä nuorisopsykiatriseen poliklinikkahoitoon odotusaika oli jopa 8,5 kuukautta. Lisäksi Etelä-Savon sairaanhoitopiirissä on niukat peruspalvelut ja jatkuva lääkärivaje. Toimintaterapia ja kuntoutusohjaus puuttuvat alueelta edelleen.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin Kuopion yliopistollisen sairaalan lastenpsykiatrian klinikan ohjautuu lapsia neljän sairaanhoitopiiriin alueelta. Merkittävä osa osastotutkimuksissa ja osastohoidossa olevista lapsista tulee Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin ulkopuolelta. Lastenpsykiatrian läheteiden määrä vuonna 2007 oli 405. Määrä oli liki 70 prosenttia suurempi kuin vuonna 2002, jolloin läheteiden määrä oli 278. Yli puolet (53 %) kiireettömään hoidon tarpeen arvioon lähetetyistä lapsista joutui odottamaan yli lakisääteisen kolmen viikon ajan.

Hoitotakuu ei myöskään toteutunut lastenpsykiatrisessa polikliinisessa hoidossa. Lyhin odotusaika polikliiniseen yksilöterapiaan oli puoli vuotta ja pisin odotusaika oli vuoden. Erikoissairaanhoidon ulkopuolella lasten mielenterveyspalveluja oli vähän, jonka vuoksi 60 prosenttia erikoissairaanhoidon ohjatuista lapsista jäi osastohoitoon varsinaisen tutkimusjakson jälkeen. Kiireetöntä osastohoitoa joutui odottamaan puoli vuotta.

Lääninhallituksen saaman selvityksen perusteella hoitotakuun toteutumattomuus johtui resurssien riittämättömyydestä suhteessa palvelujen kysyntään. Keskeiset tekijät olivat koko 2000-luvun jatkunut lääkärivaje sekä Itä-Suomen läänin alueen kehittymättömät yksilöterapiapalvelut. Yksilöterapiahoitojen saatavuus on vaikeutunut verrattuna aikaisempiin vuosiin. Kela ei enää tue lasten yksilöterapioida, vaan vastuu niiden järjestämisestä on kunnilla.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen saatavuus on huonoa suuressa osassa Itä-Suomen läänin. Psykoterapiapalveluja ei tarpeesta huolimatta voida toteuttaa koulutetun henkilöstön puuttumisen vuoksi edes ostopalveluina. Erikoispalveluja ostopalveluina ei pääsääntöisesti ole saatavilla Etelä- ja Itä-Suomen sairaanhoitopiireissä eikä Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän alueella. Tämä koskee myös suurimpia kaupunkeja kuten Mikkeliä ja Joensuuta. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirissä Kuopion alueella tilanne on parempi. Myös kuntien resurssit ostaa palveluja ovat rajoitetut.

Lasten ja nuorten mielenterveyden edistämisen lähtökohdat

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) Terveys 2015 -ohjelman mukaiset tavoitteet vuoteen 2015 ovat, että lasten hyvinvointi lisääntyy, terveydentila paranee ja turvallisuuteen liittyvät oireet ja sairaudet vähenevät merkittävästi.

Kuntien vastuu lasten ja nuorten mielenterveyden edistämisessä ovat:

- turvallisen kasvun edellytysten parantaminen
- lasten ja nuorten toimintaympäristöjen hyvinvointi
- lasten osallistumismahdollisuuksien parantaminen
- nuorten osallistumisen ja osallisuuden lisääminen
- riskilasten hyvinvoinnin turvaaminen kaikille lapsille suunnatuilla (universaali-) palveluilla
- riskilasten tunnistaminen ja kohdistetut tukitoimet
- lasten palvelujen kehittäminen riskilasten ehdoilla päivähoito-koulu-kerhot-vapaa-aika-nuori
- varhainen tunnistaminen ja vaikuttavat hoitomuodot.

■ Lapsella on oikeus lapsuuteen ja erityiseen suojeluun

YK on hyväksynyt vuonna 1989 yleissopimuksen lapsen oikeuksista. Sopimus tuli voimaan Suomessa vuonna 1991. Sopimus on yleisesti hyväksyty käsite siitä, mitä oikeuksia kaikilla lapsilla pitäisi olla katsomatta ”ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittisiin mielipiteisiin, kansallisuuteen, etniseen tai sosiaaliseen alkuperään, varallisuuteen, vammaisuuteen tai syntyperään” (LOS 2. artikla). Lapsen oikeuksien sopimusta edelsi 20.11.1959 YK:n yleiskokouksen hyväksymä lapsen oikeuksien julistus, jonka mukaan lapsen tulee saada nauttia erityistä suojelua ja aina vuoden 1924 Geneven julistuksesta lähtien lapsen oikeuksia on suojeltu kansainvälisesti.

On syytä myös muistaa, että vuonna 1989 solmittu Lapsen oikeuksien sopimus sisältää ihmisoikeusasiakirjalle poikkeuksellisen artiklan, joka velvoittaa valtioita tiedottamaan sopimuksesta sekä aikuisille että lapsille. Lapsen oikeuksien sopimuksen voi lukea muun muassa internetistä sivuilta www.unicef.fi.

Ajateltaessa lapsen oikeuksia syvemmin, arkielämän kannalta, voi vain todeta kuten Unicefin entinen pääsihteeri J.P. Grant, että lapsen oikeus on aikuisen velvollisuus. Maamme lainsäädännössä on kiinnitetty lapsen asemaan erityistä huomiota säätämällä laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta sekä lastensuojelulaki, jonka uudistettua versiota on sovellettu kuluvan vuoden alusta lähtien. Myös muussa lainsäädännössämme on ikärajoja ja muita säädöksiä, joilla huomiota halutaan kiinnittää lapsen erityiseen asemaan hänen oikeusturvansa kannalta.

Lastensuojelulaki velvoittaa erityisesti aikuisia kiinnittämään huomiota olosuhteisiin, joissa lapset elävät ja heidän saamaansa huolenpi-

toon ja kohteluun. Useissa julkisissa tehtävissä toimiville aikuisille on säädetty ehdoton velvollisuus ilmoittaa sosiaalitoimelle epäilystään, että jonkun lapsen lastensuojelun tarve tulisi selvittää. Myös siviilihenkilö voi vastuuta tuntiessaan ilmaista huolensa lapsen tilanteesta sosiaaliviranomaiselle, jonka tehtävä on aina selvittää asia ja antaa tilanteeseen lapsen tarpeen mukaista apua. Lapsen mielipidettä tulee erityisesti kuunnella ja asiaa tarkastella juuri hänen näkökulmastaan silloinkin, kun se on ristiriidassa aikuisen mielipiteen tai käsityksen kanssa.

Säädösten toteutuessa asioiden tulisi meillä olla hyvin. Kun lapsi tarvitsee huolehtivaa aikuista, hänen ulottuvillaan tulisi aina olla joku – joko omat vanhemmat, muu huoltaja, työnsä puolesta lapsia hoitava tai muu hänen asioistaan huolehtiva, osaava ja ymmärtävä henkilö.

Tiedämme kuitenkin, että lastensuojelun tarve on hälyttävän suuri ja lapset jäävät liian usein vaille tarvitsemaansa huolenpitoa, turvaa ja rakkautta – perheissään, mutta valitettavasti joskus myös lapsille suunnatuissa palveluissa. Ikäihmisten ja vammaisten palvelujen laadusta puhutaan paljon, mutta yhtä lailla taitaa olla syytä kysyä, onko jotain vakavaa tapahtunut arvoillemme ja asenteillemme sekä palvelujen laadulle myös lapsen saaman huolenpidon suhteen.

Hiljattain luimme lehdestä tapauksesta, jossa päiväkodin henkilöstöä syytettiin lapsen syötämisestä väkisin, kahden aikuisen voimin. Asia tuntuu käsittämättömältä. Olemme tottuneet kuulemaan ikäihmisten muisteluja kokemuksestaan 1940-luvulta. Sota- ja pulavuosina ruokatarvikkeiden puute ja huoli selviytymisestä saattoivat johtaa siihen, että lapsia pakotettiin syömään huonolaatuistakin ruokaa. Jälkeenpäin syytä voi jotenkin ymmärtää, vaikkakaan ei hyväksyä. Mutta miten voisi hyväksyä tänä päi-

vänä pienen lapsen syöttämisen väkisin, kun hyvää ja terveellistä ruokaa on tarjottavaksi juuri silloin kun lapsi sitä tarvitsee ja ruokailun pitäisi olla mielihyvää tuottava asia – ja kun kaikenlainen lapsen kohdistuva pakottaminen ja väkivalta on ehdottomasti kielletty, jo ajatuksenakin mahdollinen?

Kyseenalaisia menettelytapoja arvioitaessa tulisi ottaa huomioon yhtenä näkökulmana myös laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista, jonka mukaan sosiaalipalvelujen asiakkaalla on oikeus saada hyvää kohtelua ja palvelua. Päivähoidon varsinainen asiakas on päivähoitoa saava lapsi. Vanhemmat ovat velvollisia ja myös oikeutettuja edustamaan lasta sekä vaatimaan lapselleen hyvää palvelua ja kohtelua – aivan samoin kuin iäkkään henkilön läheiset ovat oikeutettuja vaatimaan läheiselleen hyvää huolenpitoa yhteiskunnan järjestämissä palveluissa. Sosiaalihuollon asiakaslaki ja sen suomat oikeudet koskevat myös yksityisiä sosiaalihuollon palveluja. Niin kuntien sosiaalitoimen kuin lääninhallituksenkin velvollisuus tiedottaa kansalaisille heidän oikeuksistaan koskee myös näitä sosiaalihuollon asiakkaan oikeuksia, jotka ovat usein lähempänä arkipäivää kuin tulemme ajatelleeksikaan.

Olen kuullut nuorten aikuisten hyvin aiheellisesti joskus ihmettelevän sitä, miten aikuiset retuuttavat lapsiaan käsipuolesta kävellessään katsomatta lainkaan, jaksako lapsi kävellä aikuisen tahdissa, onko hän väsynyt tai haluaisiko hän tehdä jotain muuta kuin kulkea aikuisen retuuttamana. Hämmästyttävän pieniä lapsia kuulee myös sätittävän ja syyllistettävän monimutkaisin lausein asioista, joita he eivät todennäköisesti vielä ymmärrä. Tilanteissa olisi paremmin paikallaan rauhallinen ohjaus. Turhaan ei puhuta lapsen ja aikuisen välisen, varhaisen vuorovaikutuksen tärkeydestä eikä siitä, että lapsella on oikeus syntymästään saakka olla oma itsenäinen itsensä, oman elämänsä

subjekti. Näissä tilanteissa lapsen oikeus on konkreettisesti aikuisen velvollisuus. Aikuisen tehtävä on tehdä päivittäisiä asioita hyvin pitkälti lapsen ehdoilla silloin, kun lapsi on hänen vastuullaan. Asia näyttää aivan tavanomaisessa, mutta kovin kiireisessä elämässämme joskus unohtuvan, lapsen kannalta kohtalokkaastikin.

Hiljattain julkistetut tutkimukset nuorten elämästä puolestaan kertovat, että nuoret kokevat elämässään yllättävän monenlaisia paineita ja ottavat elämän vakavammin kuin aikuiset ehkä osaavat ajatella. Aikamme huolestuneisuus selviytymisestä, taloudellisesta pärjäämisestä ja tulevaisuudesta ylipäättään näyttää siirtyneen voimakkaasti aikuisilta lapsiin ja nuoriin. Näin tapahtuu luonnollisesti, ellemmme aikuisina huomaa kiinnittää lasten ja nuorten ajatus- ja kokemusmaailmaan riittävästi huomiota ja luoda tarvittavaa turvaa. Lapsuudessa ja nuoruudessaakin tulisi asiantuntijoiden mukaan tasapainoisen kehityksen vuoksi voida viettää riittävästi ”huoletonta” aikaa. Vastuuta tulisi siirtää lapsille sopivin määrin. Lisäksi meidän aikuisten pitäisi vielä kyetä tukemaan lastemme itsetuntoa niin, etteivät lasten ja nuorten keskinäiset ja muut perheen ulkopuolelta tulevat paineet muodostuisi heille kohtuuttomiksi. Omat vanhempamme ja kasvattajamme varmaan toteaisivat tähän, että juuri sitähän vanhemmuus on, mutta jokainen sukupolvi joutuu sen kuitenkin itse opettelemaan.

Eduskunnan oikeusasiamiehen toiminnassa lapsen oikeudet ovat olleet vuodesta 1998 lähtien yksi painopistealue. Oikeusasiamies nostaa laillisuusvalvonnassaan esille erityisesti lasten viranomaistoiminnassa saamaa kohtelua ja tiedottaa ratkaisuisistaan vuosittain. Maassamme on lukuisia järjestöjä, jotka nostavat lapsen oikeuksia julkisuuteen sekä lapsiasiavaltuutettu, jonka työ keskittyy erityisesti lapsen oikeuksien ja lasten yhteiskunnassamme saaman huomion ja kohtelun valvontaan.

Myös kuntien lastenvalvojilla ja lastensuojelun työntekijöillä on lasten aseman esille tuomisessa ja lapsen oikeuksista tiedottamisessa merkittävä rooli, jonka aktiivisuutta ja ennalta ehkäisevää otetta tulisi entisestään korostaa. Erityisesti kuntien sosiaalitoimen, mutta valvonnan kannalta myös lääninhallituksen tärkeä haaste on toteuttaa uutta lastensuojelulakia niin hyvin kuin eduskunta lainsäätäjänä on tarkoittanut. Laki korostaa erityisesti lastensuojelun tarpeen ehkäisemistä. Tämä on myös kaikkien muiden kunnan hallintokuntien kuin sosiaalitoimen tehtävä – yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa ja useimmiten kuitenkin sosiaalitoimen johdolla.

Julistukset, pykälät ja säädökset eivät muutu toivotuksi käyttäytymiseksi, ellei niistä tiedetä,

puhuta ja vaihdeta mielipiteitä. Vasta sitä kautta asenteet ja arvostukset muuttuvat ja pysyvät sellaisina kuin haluaisimme niiden olevan. Helpoin tapa asettua lapsen, tai kenen tahansa erityistä suojelua tarvitsevan asemaan, on kuvitella itsensä hänen tilalleen.

Järjestöjen ja viranomaisten toiminnan lisäksi lapsen oikeuksien ja hyvinvoinnin toteutumiseksi tarvitaan erityisesti arkipäivän toiminnassa, ja nykyistä enemmän myös päivittäisissä keskusteluissamme, meidän kaikkien aikuisten asennetta ja vastuullista toimintaa, jolla suojataan lasta, annetaan hänelle turvaa, rakkautta ja hellyyttä, eikä missään olosuhteissa sallita hänen vahingoittamistaan tai hänen oikeuksiansa loukkaamista.

POLIISIOSASTO

- suunnittelee, kehittää ja johtaa poliisitointa läänissä
- tekee vuosittain läänin poliisilaitosten kanssa tulossopimukset
- päättää paikallispoliisin viroista läänissä
- jakaa määrärahat poliisilaitoksille
- huolehtii paikallispoliisin, keskusrikospoliisin ja liikkuvan poliisin yhteistoiminnasta
- hoitaa eräitä lupahallintotehtäviä
- ratkaisee paikallispoliisia koskevat kantelut.

Itä-Suomen läänissä

- on poliisilaitos jokaisessa 14 kihlakunnassa
- poliisivirkoja vuoden 2007 lopussa* oli 656
- muita virkoja oli 208
- poliisin lääninjohdon virat: lääninpoliisijohtaja, 2 lääninpoliisilylitarkastajaa, 3 lääninylikomisariota, lääninkomisario, taloussuunnittelija, erikoissuunnittelija, johdon sihteeri, koulutussihteeri, henkilöstösihteeri ja 3 osastosihteeriä.

*) ilman poliisin lääninjohtoa

*Lääninpoliisijohtaja
Jorma Ahonen*

■ **Lapsen oikeusturvan toteutuminen on poliisin velvollisuus**

Lapsi lainsäädännössä

Suomessa lapsen asemaa säätelevät monet lait, asetukset ja sopimukset, kuten perustuslaki, lastensuojelulaki ja YK:n lasten oikeuksien sopimus. Perustuslaissa todetaan, että ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä eikä ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lisäksi perustuslaissa säädetään, että lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Perustuslailla turvataan myös jokaisen oikeus elämään, henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lasten oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Suomen ratifioima YK:n lasten oikeuksien sopimus määrittää lapsen oikeudet: vapaus, perus- ja ihmisoikeudet. Lapsen oikeuksien sopimus koskee kaikkia alle 18-vuotiaita.

Lapsi poliisin asiakkaana

Poliisin tehtävänä on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen, rikosten ennalta estäminen sekä esitutkinta. Poliisin toimintaa ohjaavat ne normit, jotka yleisesti säätelevät lapsen oikeusturvan toteutumista. Sen lisäksi on olemassa erilaisia säädöksiä ja keinoja, joita poliisi omassa työssään noudattaa, kun lapsi on poliisin asiakkaana joko asianomistajana tai rikoksesta epäillyn roolissa.

Esitutkintalain mukaan lasta on kohdeltava esitutkinnassa hänen ikänsä ja kehitystasonsa

edellyttämällä tavalla. Erityisesti on huolehdittava siitä, että lapselle ei aiheuteta tarpeettomasti haittaa koulussa, työpaikalla tai muussa hänelle tärkeässä ympäristössä. Lapsiin kohdistuvat tutkintatoimenpiteet on mahdollisuuksien mukaan annettava tähän tehtävään perehtyneiden poliisien suoritettaviksi. Poliisihallinto järjestää sisäistä koulutusta niille poliiseille, jotka kuulustelevat lapsia. Lisäksi poliisit osallistuvat myös muiden tahojen järjestämiin koulutuksiin, joissa käsitellään lapsen ja nuoren asemaa tai erityislaatuista rikosprosessissa. Esitutkintaa suorittavan on tarvittaessa neuvoteltava lääkärin tai muun asiantuntijan kanssa siitä, voidaanko lasta kuulla esitutkinnassa.

Yhteistyö eri viranomaisten kanssa on myös lapsen oikeusturvaa varmistavaa toimintaa. Erityisesti yhteistyötä tarvitaan ja tehdään silloin, kun lapsi on pahoinpitely- tai seksuaalirikoksen kohteena. Lapsen huoltajalla on oikeus eräin poikkeuksin olla läsnä alaikäisen kuulustelussa. Jos rikoksesta epäilty on lapsen vanhempi tai muu huoltaja, on lapsella oikeus muun aikuisen läsnäoloon. Seksuaalirikoksen esitutkinnassa käytetään videointia, jolloin lapsen ei tarvitse kertoa traumaattisesta kokemuksestaan useita kertoja, eikä hänen tarvitse kohdata rikoksen tekijää oikeussalissa, jollei eri asianosaisten etu ja oikeusturva sitä vaadi.

Rikoksen uhrina eli asianomistajana lapsella on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muillakin asianomistajilla. Lapsella on oikeus vahingonkorvauksiin, hänellä on oikeus olla vastaamatta hänelle esitettyihin kysymyksiin ja hänellä on myös velvollisuus puhua totta. Jos alle 18-vuotias henkilö syyllistyy rikokseen, on sosiaalilautakunnan edustajalle varattava tilaisuus olla läsnä lapsen kuulustelussa, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. Poliisin ja sosiaaliviranomaisten yhteistyöllä saavutetaan täydellisemmin lapsen oikeus tulla kuulluksi.

Kuulluksi tuleminen edellyttää lapsen mielipiteen ja kokemuksen selvittämistä sekä lapsen sisäisen maailman, lapsen tunteiden selvittämistä. Poliisi tekee lastensuojeluilmoituksen aina, kun alle 18-vuotias on syylliseksi epäiltyä tai jos lapseen on kohdistunut hänen terveyttään tai turvallisuuttaan vaarantava rikos. Poliisilla on käytössään omat ilmoituslomakkeensa, joita käyttämällä varmistetaan tapauksen riittävä kuvaus ja yhdenmukainen ilmoitusmenettely. Itä-Suomen poliisin lääninjohto seuraa jatkuvasti alueella tehtävien lastensuojeluilmoitusten määrien kehitystä.

Nopeutettu esitutkinta ja sovittelu

Lasten ja nuorten oikeusturvan toteutumista varmistetaan myös nopeutettua esitutkintaa

käyttämällä. Lapsia ja nuoria koskevat rikokset pyritään tutkimaan ja saattamaan esitutkintaan mahdollisimman nopeasti. Esitutkinnan rinnalla käytetään sovittelumenettelyä niissä riita- ja rikosasioissa, joissa sovittelu soveltuu menettelyksi. Sovittelulaki velvoittaa järjestämään sovittelupalveluja tasapuolisesti kaikkialla. Poliisi pyrkii tarjoamaan sovittelua sekä yhdenmukaistamaan käytäntöjään sovitteluun ohjaamisessa. Jos rikoksesta epäilty tai rikoksen uhri on alaikäinen, tulee tieto sovittelumahdollisuudesta antaa myös hänen huoltajalleen. Näin varmistetaan tiedon saanti mahdollisuudesta. Yhdenvertainen kohtelu ja tasapuolinen sovittelumahdollisuuksien tarjoaminen varmistavat omalta osaltaan lasten ja nuorten oikeuksia oikeusturvan näkökulmasta.

PELASTUSOSASTO

- huolehtii valtion pelastusviranomaisen tehtävistä läänissä
- ohjaa, valvoo ja sovittaa yhteen pelastustointia ja valmiussuunnittelua
- seuraa erityisesti pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja tasoa.

Itä-Suomen läänissä

- toimii kolme pelastuslaitosta, joissa 107 palokuntaa
 - päätoiminen henkilöstö 7 palokunnassa
 - sivutoiminen henkilöstö 57 palokunnassa
 - vapaaehtoinen henkilöstö (VPK) 28 palokunnassa
 - yritysten ja laitosten henkilöstö 15 palokunnassa
- palokunnissa on päätoimista henkilöstöä 520
 - joista pelastustoimintaan säännöllisesti osallistuvia 466
- sivutoimista ja vapaaehtoista henkilöstöä on 1 762
 - sivutoimisia 1 167
 - vapaaehtoisia (VPK) 435
 - tehdas- ja laitospalokuntalaisia 160.

Lisätiedot www.pelastustoimi.fi

*Lääninvalmiusjohtaja
Leevi Pajunen*

■ Palokuntien nuorisotyöstä

Palokunnissa tehdään vireää nuorisotyötä. Palokuntiin on perustettu nuoriso-osastoja jo vuosikymmeniä sitten. Osa niistä on lopetettu mutta uusia on myös perustettu. Nykyisin Itä-Suomessa toimii palokuntien nuoriso-osastoja:

- Etelä-Savossa 22 osastoa, joissa käy noin 300 nuorta
- Pohjois-Savossa 18 osastoa, joissa käy noin 320 nuorta ja
- Pohjois-Karjalassa 19 osastoa, joissa käy noin 240 nuorta.

Nuoriso-osastoja on useimmissa Itä-Suomen läänin kunnissa. Myös monet tytöt ovat löytäneet palokuntaharrastuksen. Esimerkiksi Pohjois-Savon palokuntanuorista kolmannes on tyttöjä.

Palokuntanuorisotyön keskeinen tavoite on tukea palokuntien toimintaa ja tuottaa koulutuksen kautta vapaaehtoista ja sivutoimista jäsenistöä palokuntien hälytysosastoihin. Myös monen nuoren tie pelastusalan ammattikoulutukseen kulkee palokuntien nuorisotoiminnan kautta.

Nuoret oppivat palokuntien nuoriso-osastoissa paljon hyödyllisiä kansalaistaitoja. Paitsi sammuttamaan paloja erilaisin välinein ja erilaisissa olosuhteissa, oppivat nuoret antamaan ensiapua, havaitsemaan vaaroja sekä torjumaan niitä.

Kesän kohokohta on palokuntanuorten leiri. Valtakunnallisia suurleirejä järjestetään muutama vuoden välein. Itä-Suomen maakuntien yhteisiä viikon mittaisia leirejä pidetään vuosittain. Näillä leireillä on mukavaa yhdessäoloa, kilpailuja ja koulutusta. Niiden yhteydessä pidetään monia kursseja, joiden suorittamisesta nuoret saavat pätevyyttä ja tunnustusta. Itä-Suomen kesäleireillä on ollut yleensä kolmisensataa nuorta.

Palokuntien nuorisotyössä tarvitaan paljon kouluttajia ja nuorista kiinnostuneita johtajia. Toivottavasti heitä löytyy jatkossakin, sillä he tekevät todella arvokasta työtä yhteiseksi hyväksi.

Lisätietoja www.spek.fi -> palokuntatoiminta
-> palokuntanuoret ja www.ispanu.fi

LIIKENNEOSASTO

- turvaa henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut läänissä suunnitelun, liikennepalvelujen ostamisen ja lupamenettelyn avulla
- edistää kansalaisten yhdenvertaisia liikkumismahdollisuuksia
- edistää liikenneturvallisuutta
- huolehtii sähköisen viestinnän ja maantiekuljetusten varautumisesta.

Itä-Suomen läänissä on

- maanteitä 16 063 km (1.1.2007)
- rautateitä 1 162 km
- lentoasemia 5 (Joensuu, Kuopio, Mikkeli, Savonlinna ja Varkaus)
- liikennesuorite 4 362 milj. ajoneuvokilometriä/vuosi
- Etelä-Savo 1 420 milj. ajoneuvokilometriä/vuosi
- Pohjois-Savo 1 737 milj. ajoneuvokilometriä/vuosi
- Pohjois-Karjala 1 205 milj. ajoneuvokilometriä/vuosi
- Saimaan syväväyläverkoston satamia 7 (Joensuu, Kitee, Kuopio, Ristiina, Savonlinna, Siilinjärvi ja Varkaus)
- matkustajasatamia 15 (Heinävesi, Iisalmi, Joensuu, Kerimäki, Kuopio, Koli, Lieksa, Mikkeli, Nilsjä, Nurmes, Puumala, Ristiina, Savonlinna, Sulkava ja Varkaus)
- joukkoliikennelupia 133, taksilupia 1 149, esteettömiä lupia 105, pakettiautolupia 339, kuorma-autolupia 4 363 ja auto-koululupia 86 (31.12.2007)
- puhelinoperaattoreita 6

Lähde: Liikennetilastollinen vuosikirja 2007, Merenkululaitos, Ratahallintokeskus.

*Liikennehallintopäällikkö
Kari Hiltunen*

Itä-Suomen lääninhallituksen vuonna 2008 myöntämät joukkoliikenteen valtionavustukset

Kaupunkiliikenteen tuki

Itä-Suomen lääninhallitus myöntää alueellaan 7 kaupungille joukkoliikenteen valtionavustusta linjalii-kennettä täydentävään ostoliikenteen järjestämiseen sekä matkalippujen hinnan alennuksiin vuodel-le 2008 seuraavasti:

	Mikkeli	Pieksä- mäki	Savon- linna	Iisalmi	Kuopio	Varkaus	Joensuu	Yhteensä
Paikallisliikenne	50 000	56 500	50 000	28 000	–	–	–	184 500
Palveluliikenne	45 000	23 000	80 000	55 000	130 000	58.500	62 500	454 000
Lippurahoitus	110 000	35 956	145 000	45 312	685 573	86 400	285 082	1 393 323
Yhteensä	205 000	115 456	275 000	128 312	815 573	144 900	347 582	2 031 823

(Lippurahoitus sisältää kaupungeille myönnetyt valtionavustukset seutu- ja maakuntalippuihin)

Lisätietoja:	Etelä-Savo	ylitarkastaja Jani Reinikainen	P.071 875 2154
	Pohjois-Savo	ylitarkastaja Satu Huttunen	P.071 875 2257
	Pohjois-Karjala	ylitarkastaja Marja-Leena Inkinen-Remes	P.071 875 2343

Seutu- ja maakuntaliput

Itä-Suomen läänin alueella toimii 9 seutu- ja maakuntalippualueita. Lääninhallitus on myöntänyt vuo-delle 2008 kunnille valtionavustusta seutu- ja maakuntalippujen hinnanalennuksiin maakunnittain seuraavasti:

	Etelä-Savo	Pohjois-Savo	Pohjois-Karjala	Yhteensä
Seutu- ja maakuntalippujen hinnanalennus	94 454	252 658	177 602	524 714

(Luvut eivät sisällä yllä mainituille kaupungeille myönnettyjä valtionavustuksia seutu- ja maakuntalip-puihin)

Lisätietoja:	Etelä-Savo	tarkastaja Leena Partti	P.071 875 2153
	Pohjois-Savo	ylitarkastaja Satu Huttunen	P.071 875 2257
	Pohjois-Karjala	ylitarkastaja Marja-Leena Inkinen-Remes	P.071 875 2343

Kehittämishankkeet

Itä-Suomen lääninhallitus on myöntänyt vuodelle 2008 alueensa kunnille valtionavustusta joukkoliikenteen kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin maakunnittain seuraavasti:

	Etelä-Savo	Pohjois-Savo	Pohjois-Karjala	Yhteensä
Palvelulinjat/ kutsujoukkoliikenne	40 506	–	460 000	500 506
Liikennejärjestelmä-/ joukkoliikennesuunnittelu	20 000	61 643	40 348	121 991
Matkojenyhdistelytoiminta	98 507	–	120 843	219 350
Yhteensä	159 013	61 643	621 191	841 847

Lisätietoja:	Etelä-Savo	ylitarkastaja Jani Reinikainen	P.071 875 2154
	Pohjois-Savo	ylitarkastaja Seppo Huttunen	P.071 875 2258
	Pohjois-Karjala	ylitarkastaja Marja-Leena Inkinen-Remes	P.071 875 2343
		ylitarkastaja Liisa Joenperä	P.071 875 2344

■ Onko nuorilla oikeus julkisiin liikennepalveluihin?

Nuoret ovat ahneita elämälle, uteliaita uudelle ja innostuneita monenlaisista riennoista. Yhdessä oleminen ja yhdessä tekeminen samanaikaisesti kanssa on tasapainoisen nuoren kasvun ja kehittymisen edellytys. Yläkoululaisilla, lukiolaisilla ja ammattiopisto-opiskelijoilla ei ole ajokorttia eikä opiskelijoilla yleensä varaa omaan autoon, mistä syystä nuoret ovat opiskelu-, harrastus- ja vapaa-ajanmatkoillaan kevyen ja julkisen liikenteen varassa tai huoltajiensa kyyditettävänä. Pätkätyöt ja epä säännölliset työajat ovat koulutettujen ja opiskelevien nuorten arkea, jolloin aamun aikaisille ja illan viimeisiltä työvuoroilta tarvitaan julkisia liikennepalveluja. Nuoret ovat iso ryhmä, joka tarvitsee liikkumisessaan tukea ja jonka liikkumistottumuksiin voi vielä vaikuttaa. Siitä syystä joukkoliikennepalvelujen laatua, vuorotarjontaa, hinnoittelua ja joustavuutta tulisi parantaa nimenomaan nuorten tarpeista lähtien. Nuorilla tehdään tulevaisuuden joukkoliikennepoliittia.

Reittiliikenteessä on puutteita

Julkiselle liikenteelle on valtakunnallisesti määritelty peruspalvelutaso siten, että tarjonnan pitäisi tyydyttää ihmisten jokapäiväiset liikkumistarpeet vähintään yhdellä julkisella kulkumuodolla yleisimpinä koulu-, opiskelu-, työssäkäynti- ja asiointiaikoina sekä liityntäyhteydet kaukoliikenteeseen. Opiskelumatkoi-koja kuljetaan kodin ja oppilaitoksen välillä joko päivittäin tai viikonloppuisin. Myös opiskelupaikkakunnalla tarvitaan joukkoliikennepalveluja. Nuorten vapaa-ajanmatkoja ei tulkintojen mukaan pidetä peruspalvelutasoon kuuluvina.

Julkisen liikenteen vuorotarjonnan palvelutaso on arvioitu kuntien ja isompien taajamien

välisessä liikenteessä tasoilla tyydyttävä, hyvä ja erittäin hyvä. Jos kotoa pääsee opiskelupaikkakunnalle päivittäin kello kahdeksaksi ja takaisin klo 16–17, vuorotarjontaa pidetään tyydyttävänä. Jos edellisten lisäksi on paluuyhteys klo 14 tai klo 15, pidetään vuorotarjontaa hyvänä. Erittäin hyväksi katsotaan tarjonta, jos edellisten lisäksi on tyydyttävä tarjonta useille opiskelupaikkakunnille. Viikonloppumatkustukseen tarjontaa pidetään riittävänä, jos matkan aikana ei tarvitse yöpyä ja jos opiskelupaikkakunnalta pääsee lähtemään perjantaisin klo 14 jälkeen kotipaikkakunnalle ja palaamaan takaisin opiskelupaikkakunnalle sunnuntaisin klo 18 jälkeen siten, että lähtöaika on kotoa aikaisintaan klo 12 jälkeen sunnuntaina.

Peruspalvelujen arvioinnin yhteydessä selvitettiin vuosina 2006 ja 2007 kuntakeskusten ja isompien taajamien välistä vuorotarjontaa opiskelijoiden matkustustarpeiden pohjalta. Kuntien sisäisiä joukkoliikennepalveluja maaseudulla ja kaupunkien paikallisliikenteen vuorotarjontaa kaupunginosien välillä ei selvitetty. Harvaan asutussa Itä-Suomessa oli 14 kunnan ja pääkaupunkiseudun välisissä viikonloppuyhteyksissä perjantaisin tai sunnuntaisin puutteita. Viidestä kuntakeskuksesta puuttui päivittäiset oikea-aikaiset yhteydet ammatillista perusopetusta tarjoavalle paikkakunnalle. Pinta-alaltaan laajojen maakuntakeskusten ja niihin liitettyjen entisten kuntakeskustenkin välisissä yhteyksissä on pahoja puutteita nuorten näkökulmasta.

Opiskelijoilla voi olla päivittäisen opiskelumatkaliikkumisen suhteen tiukat vaatimukset, mutta viikonloppumatkustuksen osalta voidaan enemmän joustaa matkustuspäivien ja kellonaikojen suhteen. Kulttuuri- ja liikuntapalvelut sekä kaupalliset palvelut keskittyvät suurempien kaupunkien keskuksiin, jolloin reittiliikenteen ja sitä täydentävän kutsujoukkoliikenteen tarjontaa on parannettava sekä kau-

pungeissa että maaseudulla, jos halutaan nuorten viihtyvän seudulla.

Nuorisolle halpoja matkakortteja

Yhteiskunta tukee osaa opiskelumatkoista. Lukioissa ja ammattiopistoissa opiskeleville nuorille, jotka asuvat yli 10 kilometrin etäisyydellä oppilaitoksesta, Kela maksaa koulumatkatukea joko opiskelijaseutulippuihin, sarjalippuihin tai oman kulkuneuvon käyttöön. Yliopisto- ja korkeakouluopiskelijat eivät saa koulumatkatukea kodin ja opiskelupaikkakunnan välisiin matkoihin.

Monissa yliopisto- ja korkeakoulukaupungeissa myydään paikallisliikenteen toiminta-alueelle kaupunkien tukemia opiskelijalippuja, kuu-kausikortteja ja nuorisolippuja, jotka ovat kaikkien nuorten ja opiskelijoiden ostettavissa. Pinta-alaltaan laajoissa kaupungeissa kaupun-

kien reuna-alueet aiheuttavat ongelmia. Valtionapukelpoisen kaupunkikortin tulee olla samanhintainen kaikille, jolloin erihintaisten vyöhykkeiden lisääminen kaupunkikorttiin vie kaupungilta valtionavun. Jos taas samanhintainen kaupunkikortti kattaa koko kaupungin, pitkämatkaiset matkustajat nostavat kaupunkikortin hinnan ja kortin kilpailukyky katoaa perinteisen paikallisliikenteen toiminta-alueella. Pitkällä tähtäimellä edullinen tapa tukea ja markkinoida joukkoliikennettä saattaisi olla kaikille peruskoululaisille jaettavat ilmaiset lukukausikortit ja nuorisolle myytävät halvat vyöhykkeelliset nuorisovyöhykkeet, opiskelija- ja seutuliput.

Tulevaisuus on niillä seuduilla, joilla on nuoria ja nuorten liikkumistarpeita tyydyttävät hyvät julkisen liikenteen palvelut. Halutaanko täällä olla tulevaisuuden tekijöitä?

■ Lapsilla on oikeus turvalliseen koulutiehen

Koulujen alku tuo joka syksy liikenteeseen tuhansittain pieniä uusia jalankulkijoita ja pyöräilijöitä, joiden liikennetaidot ovat vasta kehittyneessä itsenäisen liikkumisen vaatimalla tasolla. Koulutuloikkaiden lisäksi muita peruskoululaisia liikkuu teillämme noin puoli miljoonaa. Vastuu kaikkien koulumatkaansa kulkevien lasten turvallisuudesta on yhteinen.

Lasten liikkumisympäristö on muuttunut viime vuosikymmeninä huomattavasti. Lisääntyneet liikkuvuus ja yhdyskuntarakenteen hajautuminen ovat lisänneet autoliikennettä, minkä seurauksena lasten omaehtoisen liikkumisen vapaus on kaventunut. Vanhempien huoli lastensa turvallisuudesta on lisännyt lasten kuljettamista kouluun ja harrastuksiin, mikä on puolestaan lisännyt autoliikennettä koulujen, päiväkotien ja harrastuspaikkojen lähiympäristössä lisäten näillä alueilla koettua turvattomuutta.

Koulutien liikenneturvallisuuden ongelmakohtia

Tilastojen mukaan liikenneonnettomuuksia voidaan pitää lasten ja nuorten tapaturmaisten kuolemien yleisimpänä syynä. Peruskouluikaisiä lapsia kuolee Suomen tieliikenteessä vuosittain 20–40 ja loukkaantuu lähes 2 000. Lasten vakavat jalankulkuonnettomuudet sattuvat useimmiten tienylitystilanteissa. Vaarallisinta aikaa on loppusyksy ja talvi, jolloin tiet ovat liukkaat ja on pimeää. Risteykset ovat puolestaan vaarallisimpia paikkoja pyöräilevien lasten kannalta: risteyksissä tapahtuu eniten lasten vakavia pyöräilyonnettomuuksia, yleensä yhteentörmäyksiä moottoriajoneuvojen kanssa. Lapsen yllättävä kääntyminen vasemmalle on hyvin usein syynä auton alle jäämiseen. Koulukuljetuksissa ja joukkoliikenteessä vaarallisia tilanteita syntyy erityisesti, kun op-

pilaat ryntäävät linja-autoon tai juoksevat auton edestä tai takaa tien yli.

Turvavälineiden, kuten heijastimen ja pyöräilykypärän käyttämättömyys sekä muiden tielläliikkujien välinpitämättömyys ovat syynä monen lapsen ja nuoren liikennekuolemaan vuosittain. Vanhempien ja muiden aikuisten vastuullinen liikennekäyttäytyminen pelastaisi monen lapsen elämän.

Koulutie turvallisemmaksi

Peruspalvelujen arvioinnin yhteydessä selvitettiin vuonna 2007 liikenneturvallisuuden säilymistä Itä-Suomen läänin kuntien hankkimien koulukyytien perusvaatimuksiin tai valintakriteereihin. Koululaiskuljetusten suurimmaksi liikenneturvallisuusongelmaksi nähtiin vaaralliset tieolosuhteet sekä tiestön huono kunto ja puutteellinen kunnossapito, jotka korostuivat etenkin talvella. Myös kevyen liikenteen väylien puute nähtiin ongelmaksi. Kuljetusten tiukat aikataulut sekä oppilaiden hakua jättöpaikkojen liikenneturvallisuusongelmat aiheuttivat myös huolta.

Hieman yli puolessa (57 %) läänin kunnista on laadittu yhteiset ohjeet koululaiskuljetusten liikenneturvallisuudesta tai koululaisautonkuljettajia edellytetään osallistumaan liikenneturvallisuuskoulutukseen. Ostoliikenteen sopimusehdoissa on turvallisuutta koskevia ehtoja ja liikenneturvallisuus otetaan tarjousasiakirjoissa huomioon muun muassa kaluston ikää koskevin vaatimuksina. Myös turvavyön käytön, ajonopeuteen ja ajoneuvoturvallisuuteen kiinnitetään huomiota. Kuljetustilanteessa koululaiset tulee jättää ja hakea siten, ettei tien ylityksiä tapahdu. Kouluissa järjestetään myös valituskampanjoita säännöllisesti.

Kunnat edistävät koulumatkojen liikenneturvallisuutta myös koulujen piha-alueiden liiken-

nejärjestelyillä, suojatiekorokkeilla ja nopeusrajoituksilla. Myös Itä-Suomen liikenneturvallisuustoimijahankkeen kautta tuotettua Koululiitu-arviointimenetelmää hyödynnetään kunnissa, esimerkiksi maksuttomien koululaiskulkijusten määrityksessä. Kuljettajien rattijuopumukseen suhtaudutaan kielteisesti, mutta alkolukko ei ole ollut yhdessäkään kunnassa vielä valintakriteerinä. Tosin usea kunta aikoo ottaa sen kriteeriksi seuraavassa kilpailutuksessa.

Myös Itä-Suomen läänin liikenneturvallisuussuunnitelmassa lasten kouluteiden ja -matkan turvallisuuteen on kiinnitetty huomiota. Kouluteiden turvallisuutta parannetaan maankäytön suunnittelulla sekä liikenneympäristöön ja

asenteisiin vaikuttavilla toimenpiteillä. Maakunnalliset liikenneturvallisuusryhmät ja liikenneturvallisuustoimijahanke ovat edistäneet kuntien liikenneturvallisuussuunnitelmien päivitystyötä. Suunnitelmissa on liikenneympäristöä parantavien toimenpiteiden lisäksi kiinnitetty erityistä huomiota liikennekasvatukseen ja -valistukseen sekä tiedotukseen.

Koulujen läheisyydessä ja kouluteiden varsilla on hyvän liikennekäyttäytymisen ohella yleinen valppaus ja koululaisten huomioiminen erittäin tärkeää meille kaikille. Lasten liikenneturvallisuus on kaikkien yhteinen asia. Lapsille hyvä ja turvallinen liikenneympäristö on turvallinen myös muille tienkäyttäjille.

KILPAILU- JA KULUTTAJAOSASTO

- selvittää kilpailunrajoituksia
- tutkii kilpailuolosuhteita
- tekee hintavertailuja ja selvityksiä
- valvoo hintamarkkinointia
- valvoo kulutusluottojen markkinointia ja kulutusluottosopimusten lainmukaisuutta
- valvoo valmismatkaliikkeiden rekisteröitymistä
- valvoo mittamisvälineiden vakauksia
- valvoo kiinteistön- ja vuokranvälitysliikkeiden toimintaa
- osallistuu tarkastuksin tekijänoikeuskorvausten suorittamisen valvontaan
- myöntää vähittäisliikkeiden aukioloaikojen poikkeusluvut
- ohjaa kuntien talous- ja velkaneuvontaa
- vastaa tehtäväalueen peruspalvelujen arvioinnista
- huolehtii poikkeusolojen päivittäistavara huollon varautumisesta.

Itä-Suomen läänissä on

- elinkeinonharjoittajia noin 33 000
- päivittäistavara kauppia noin 513 (vuonna 2006)
- elintarvikekioskeja noin 170
- elintarvikkeita myyviä huoltoasemia noin 120
- valmismatkaliikkeitä noin 90
- kiinteistön ja vuokrahuoneiston välitysliikkeitä noin 177
- valvottavia hintamerkintöjä noin 5 milj.
- talous- ja velkaneuvonta-alueita 3, neuvoja 13.

*Osastopäällikkö
Ismo Heikkinen*

■ Alaikäisiin kohdistuva markkinointi erityisvalvonnassa

Lapsiin ja nuoriin kohdistuva kaupallinen vaikuttaminen on lisääntynyt huomattavasti. Markkinoinnin kohteena ovat yhä nuoremmat ikäluokat. Uusi markkinointikanava on internet ja matkapuhelimella voi jo nyt tehdä ostoksia. Markkinointiin liittyy usein myös kysymys alaikäisen mahdollisuudesta tehdä oikeustoimia eli ostoksia ilman vanhempien suostumusta. Lasten vanhemmilla pitää kuitenkin edelleen olla ensisijainen oikeus päättää perheen kulutuspäätöksistä ilman, että heidän päätösvaltansa ja oikeus lastensa kasvattamiseen sivuutetaan.

Alaikäisten merkittävyys kuluttajina on havaittu ja alaikäisiin kohdistuvalla markkinoinnilla on todettu olevan suora yhteys lapsiperheiden kulutuskäyttäytymiseen. Alaikäisistä halutaan kasvattaa merkkiuskollisia aikuisia kuluttajia. Brändimarkkinoinnin uusi ilmiö on, että aikuisille suunnattuja tuotteita mainostetaan siten, että ne kiinnostavat myös alaikäisiä.

Kaupallisuus ja mainonta ympäröivät lapsia pikkuuvavasta lähtien. Mainonta hakee uusia muotoja myös alaikäisiin vaikuttamisessa ja sen tunnistettavuus kaupalliseksi viestinnäksi on usein hankaloitunut. Esimerkiksi tuotesijoittelu (product placement) tv-sarjoihin ja elokuviin on jo vakiintunut, mutta vaikeasti havaittava mainonnan muoto. Ajanvietteen ja markkinoinnin yhdistäminen (advergames) internetissä toimivissa peleissä on yllättävän yleistä.

Vasta medialukuitaaja opettelemassa olevia lapsia ja nuoria on suojattava mainonnan keskellä. Alaikäinen on aikuista alttiimpi markkinoinnin tehokeinoille ja mainonnan vaikutuksille. Piilomainonta ei ole hyväksyttävää missään markkinointimuodossa. Lapsen ei pitäisi

joutua julkisissa tiloissa näkemään esimerkiksi eroottista tai pelottavaa mainontaa. Nuorille puolestaan markkinoinnissa ei saisi luoda stereotyyppisiä ulkonäköpaineita, kehottaa rikkoamaan lakia tai omaksumaan rasistisia tai syrjiviä asenteita. Mainosten laatijoiden pitää kantaa yhteiskunnallinen vastuunsa kunnioittamalla alaikäisen oikeutta tasapainoiseen kasvu-ympäristöön.

Lain säännökset antavat kehyksen mainonnan hyvän tavan ja muun lainmukaisuuden arviointiin. Siksi mainonnan suunnittelijoiden, median ja mainonnan tilaajien tulee olla selvillä säännöksistä ja ohjeista. Kuluttaja-asiamies ja muut viranomaiset valvovat kuluttajiin kohdistuvaa markkinointia ja antavat tietoja ja ohjeita.

Kymmenen teesiä alaikäisiin kohdistuvalle markkinoinnille

1. Markkinointia alaikäisille arvioidaan muuta markkinointia tiukemmin.
2. Mainostajalla on yhteiskunnallinen vastuu. Alaikäisen ihmisarvoa on kunnioitettava.
3. Markkinointia, joka yleisesti tavoittaa alaikäisen, voidaan arvioida samoin kuin alaikäiselle suunnattua markkinointia.
4. Taskurahoista suuremmissa hankinnoissa päätösvalta on aina vanhemmilla.
5. Markkinointi on voitava heti tunnistaa markkinoinniksi.
6. Tuotteesta on esitettävä oikeaa, totuudenmukaista ja riittävän konkreettista tietoa.
7. Ei arpajaisia tai kilpailuja, joihin voi osallistua tuotteen ostamalla.
8. Kylkiäinen ei saa olla pääasia markkinoinnissa.
9. Huoltajalta on oltava suostumus alle 15-vuotiaan toimimiselle asiamiehenä.
10. Vastuu markkinoinnista on kaikilla, joiden lukuun se tapahtuu.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaan lapsen ihmisarvoa on kunnioitettava ja vanhemmille on taattava rauha lastensa kasvattamiseen. Suomen perustuslain mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä. Lisäksi lastensuojelulaissa sanotaan, että lapsella on oikeus turvalliseen ja virikkeitä antavaan kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä etusija erityiseen suojeluun. Markkinointi, joka loukkaa ihmisarvoa tai joka pyrkii sivuuttamaan vanhempien mahdollisuuden toimia täysipainoisesti lastensa kasvattajina, on hyvän tavan vastaista.

Lapsen käyttämiseen esiintyjänä mainoksessa on aina oltava perusteltu syy. He voivat toimia esiintyjinä vain, jos he ovat luonnollinen osa esitettyä ympäristöä tai välttämättömiä tuotteen käytön havainnollistamiseksi. Lasta tai nuorta ei saa esittää mainoksessa halventavalla, väheksyvällä tai esineellistävällä tavalla. Lapsi ei myöskään saa esittää suoraa ostokehotusta.

Internet ja mobiilipalvelut

Alaikäisille suunnatuilla internetsivuilla mainostajan on huolehdittava sivujen materiaalin säännöllisestä tarkastamisesta sekä sivuilla olevien linkkien sopivuudesta. Alaikäisten verkkosivuilla on suositeltavaa antaa tietoja internetin varovaisuus- ja käyttäytymissäännöistä esimerkiksi keskustelupalstoilla. Erilaisia pelejä ja elokuvia tarjottaessa on internet- ja mobiiliympäristössä otettava huomioon niiden soveltuvuus alaikäisille ja niitä mahdollisesti koskevat ikärajat.

Alaikäinen ei voi ostaa velaksi tai ottaa kulu- tusluottoa. Velaksi ostamisella tarkoitetaan myös sitä, että lasku lähetetään hänelle myöhemmin. Laskua ei siis voi lähettää alaikäiselle, eikä hän voi olla kulutushyödykekauppaan liittyvän perinnän kohde. Alaikäinen ei voi käyttää

työansioitaan velaksi ostamiseen. Myöskään internetissä alaikäinen ei luonnollisesti voi ostaa velaksi.

Kuitenkin matkapuhelimella alaikäisen on mahdollista ostaa tuotteita ilman huoltajan suostumusta. Tämän on mahdollistanut ehto, jonka mukaan liittymän omistaja – eikä siis alaikäinen haltija – vastaa aina kaikista liittymän käytöstä syntyneistä kuluista. Kuluttaja-asiamiehen mukaan ehtoa voidaan pitää nykytilanteessa kohtuuttomana ja mobiilimaksamisessa pitäisi noudattaa samoja pelisääntöjä kuin muussakin alaikäisten kaupankäynnissä.

Markkinoinnista on aina käytävä selkeästi ilmi sen kaupallinen tarkoitus. Pienet lapset eivät ylipäättään pysty erottamaan markkinointia muusta informaatiosta. Leikit, pelit ja viihte on erotettava selkeästi mainoksista niin internetissä kuin muissakin medioissa ja mobiilipeleissä. Mainosten on erotuttava esitystavaltaan eikä markkinoinnissa saa käyttää lapselle muusta yhteydestä tuttuja piirros- tai muita hahmoja tavalla, jota lapsi ei voi heti tunnistaa markkinoinniksi. Piilomainonta ei myöskään ole hyväksyttävää.

Useat mobiilipalvelut, kuten chatit, kilpailut ja pelit kiinnostavat alaikäisiä. Jälkikäteen tapahtuva laskutus hämärtää usein kertyvien kustannusten hahmottamista. Hinta ja muut oleelliset tiedot on kerrottava alaikäiselle sopivalla tavalla selkeästi ja ymmärrettävästi. Logojen, soittoaänien, kuvaviestien ja erilaisten ajanvietopalvelujen markkinoinnissa on selvästi ilmoitettava yksittäisen tilauksen kokonaishinta. Lasta ei myöskään pidä houkuttaa useiden tekstiviestien lähettämiseen.

Lapsille ei yleensä saa kohdistaa kilpailuja tai markkinointiarpajaisia, joihin voi osallistua tuotteen ostamalla. Lapset eivät kykene arvioimaan realistisesti palkinnon saannin epäto-

dennäköisyyttä samalla tavoin kuin nuoret ja aikuiset, vaan he tekevät ostopäätöksen helposti pelkästään houkuttelevan palkinnon perusteella. Myös kylkiäisten mainostamisessa on oltava tarkkana. Raha-arvoltaan vähäinen kylkiäinen voi olla lapselle houkuttelevampi kuin itse päätuote, jolloin ostopäätökseen on helppo vaikuttaa kylkiäisten avulla. Kaiken kaikkiaan vastuu markkinoinnin tilanteen elinkeinonharjoittajan lisäksi on myös esimerkiksi mainostoimistolla ja tiedotusvälineellä. Kulut-

tajasuojalain mukaisen vastuun kannalta ei ole merkitystä sillä, millä tavoin eri tahot ovat mainoksen laatimistyöhön osallistuneet. Ratkaiseva merkitys on sillä, kenen lukuun markkinointi tapahtuu.

Lähteet:

Kuluttajaoikeuden linjauksia: Alaikäiset, markkinointi ja ostokset
www.kuluttajavirasto.fi

OIKEUSHALLINTO-OSASTO

- osaston organisaatio uudistettu vuoden 2007 alusta
- hoitaa vain ulosottotoimen tehtäviä ja toiminnot on keskitetty Mikkeliin
- ohjaa, kehittää ja tarkastaa ulosottovirastoja
- valvoo valtion etua tuomioistuimissa ulosottotoimea koskevilla asioissa
- hoitaa ulosoton muita hallintotehtäviä läänin alueella
- ratkaisee paikallisten ulosottoviranomaisten toiminnasta tehdyt hallintokantelut.

*Oikeushallintopäällikkö
Santtu Meller*

Itä-Suomen läänissä oli vuonna 2007

- ulosottopiirejä 4
- ulosoton henkilökuntaa 153 htv
- ulosoton käyttömenot 8 081 000 €
- ulosoton perintään saapuneita asioita 278 644 kpl, yhteensä 208 760 000 €
- ulosoton kautta perittyjä rahasaatavia 67 665 000 €
- ulosottovelallisia 25 031, joista oikeushenkilöitä 1 877.

■ Lasten ja nuorten asema maksutuomion jälkeen

Alaikäiset velalliset

Uudistetussa ulosottomenettelyssä on parannettu lasten oikeusturvaa. Lasta pyritään suojaamaan velkaantumiselta tilanteessa, jossa lasten edunvalvojat tekevät velkaa lasten nimiin tai muuten laiminlyövät lasten edusta huolehtimisen. Mikäli perittäväksi tulevassa riita-asiassa on annettu tuomio tai kyseessä on vero, jossa velallisena on alaikäinen, tulee ulosottomiehen tehdä asiasta ilmoitus holhousviranomaiselle eli maistraatille. Toimenpiteen tarkoituksena on ilmoittaa maistraattiin mahdollisesti edunvalvonnan tarpeessa olevasta henkilöstä.

Ulosottomies ilmoittaa tietoja myös luottotietotoimintaa harjoittavalle. Luottotietorekisteriin voidaan merkitä alaikäisiä koskevista maksuhäiriöistä ainoastaan ulosottomiehen luovuttamat ulosottotiedot. Ulosottomies ei kuitenkaan luovuta tietoja alle 15-vuotiaasta luottotietotoiminnan harjoittajalle eikä ulosoton tietojärjestelmästä luovuteta tietoja yleisölle alle 15-vuotiaasta velallisesta. Näissä tapauksissa luottotiedoilla ei ole tavanomaista merkitystä, koska alle 15-vuotias ei voi itse tehdä oikeustoimia.

Koko valtakunnassa oli maaliskuussa 2008 ulosottovelallisina vuonna 1990 tai myöhemmin syntyneitä henkilöitä 1 623, kun velallisten yhteismäärä oli 214 115. Kyseessä ei ole kovin hälyttävä määrä lapsia, mutta velkojen määrä oli kuitenkin 831 632 euroa. Velkaa oli keskimäärin 512 euroa/velallinen. Velan määrä vaihtelee luonnollisesti velallisittain.

Täysi-ikäiset nuoret velalliset

Maaliskuussa 2008 ulosottovelallisina 1980-luvulla syntyneitä oli 37 684. Kokonaisvelka

heillä oli 107 186 065 euroa. Velan määrä velallista kohti oli siis keskimäärin 2 844 euroa. Esimerkkinä voidaan mainita, että vuonna 1987 syntyneitä velallisia oli ulosotossa 2 997. Heillä ulosotossa avoimna olevia asioita oli yhteensä 10 416 kappaletta, joiden perittäväänä oleva kokonaisrahamaäärä oli 4 395 948 euroa. Perittäväänä olevien asioiden rahamaäärä kasvaa tasaisesti ikävuosien lisääntyessä siten, että vuonna 1985 syntyneillä ulosoton avoimna oleva velkamäärä samana ajankohtana oli 9 861 093 euroa ja 1983 syntyneillä 14 877 625 euroa.

Uutena ilmiönä vähävaraisilla nuorilla on pikaluottojen käyttö. Pikaluotolla tarkoitetaan esimerkiksi matkapuhelimen välityksellä otettavaa lyhytaikaista, määrältään vähäistä luottoa. Pikaluottoon liittyy usein korkea korko ja korkeat velanhoitokulut. Pikaluotto on aiheuttanut monille nuorille yllättävän ja hankalan tilanteen.

Ulosottoperintään saapuneen pikaluoton määrä on moninkertainen perintäkulujen ja korkojen jälkeen. Määrältään 100 euron suuruinen luotto voi olla ulosotossa perittäessä yli 400 euroa. Tällaisia maksutuomioita on nuorelle saattanut tulla lyhyessä ajassa useita. Siten ulosottoon on voinut tulla nopeasti perittäväksi 2 000–4 000 euron velat. Lyhyestä ajattelemattomuudesta muodostuu opiskelijalle tai työelämään pyrkivälle hankala tilanne, kun muutamasta sadan euron luotosta muodostuu useita tuhansia euroja maksettavaa. Tilanteen korjaaminen vaatii erityisesti viranomaisten yhteistyön parantamista esimerkiksi nuorille suunnatussa velkaantumisen varoista kertovassa tiedottamisessa.

Mikäli nuorella ei ole mahdollisuutta maksaa saatavaa pois, eikä hänellä ole mitään lain mukaan rahaksi muutettavaa omaisuutta, ulosotto tekee asiasta varattomuusestaan, josta tu-

lee merkintä luottotietorekisteriin ja ulosoton tietojärjestelmään. Asia voidaan siirtää velkojan pyynnöstä passiiviperintään, jossa asia odottaa kaksi vuotta, mikäli muiden asioiden yhteydessä ilmenee varallisuutta velkojen maksuun tai asia palautetaan velkojalle, joka voi laittaa sen uudestaan vireille ulosotossa 15 tai 20 vuoden ajan.

Vertailun vuoksi voi todeta, että rikoksista saatavasta rangaistuksesta ei jää sellaista merkintää, jota ulkopuolinen voisi saada automaattisesti tietoonsa arkipäivän tarpeisiin. Maksamattomista veloista jää merkintä luottotietorekisteriin ja ulosoton tietojärjestelmään. Jälkimmäisestä voivat kaikki saada yleisöjulkisen todistuksen. Luottotietorekisterissä maksuhäiriömerkintä näkyy korkeintaan neljä vuotta

ja ulosoton todistuksessa ulosotossa olleet asiat ja toimenpiteet näkyvät kahden vuoden ajalta. Kyseessä on tieto, joka hankaloittaa normaalia elämää kuten puhelinliittymän, nettiliittymän, opintolainan, vuokra-asunnon, asuntolainan ja kenties haluamansa työpaikankin saantia, ja vaikuttaa pahimmillaan useita vuosia rahankäyttöön.

Lasten ja nuorten oikeusturvaa on maksutuomion jälkeen pyritty turvaamaan useilla keinoilla eikä tilastojen valossa nuorten ja varsinkin lasten ulosottovelkaantumisen näytä huolestuttavalta. Kuitenkin myös yksittäiset, nopeasti kertyneet suuret velat voivat pilata tulevaisuuden suunnittelun. Viranomaisten ja nuoren velallisen yhteisenä tavoitteena onkin veloista selviytyminen.

YHTEISET PALVELUT

Itä-Suomen lääninhallituksessa on yleistä hallintoa varten yksikkö, jonka nimi on yhteiset palvelut.

Toiminta-ajatus

- yhteiset palvelut on lääninhallituksen ja maistraattien toimintaedellytysten mahdollistaja.
- yksikkö tuottaa laadukkaita palveluja ja on innovatiivinen hallinnon kehittäjä sekä tuottavuuden ja tehokkuuden nostaja.

Visio

- yhteiset palvelut on palvelujen tuottajana ja hallinnon kehittäjänä arvostettu asiantuntija, yhteistyökumppani ja työyhteisö.

Arvot

- Yhteiset palvelut rakentaa maaherran johdolla yhdessä lääninhallituksen osastojen kanssa hyvinvoivaa, elinvoimaista ja turvallista Itä-Suomea.

Yhteisesti hyväksytyt arvot ovat:

- asiakaslähtöisyys
- yhteistyöhenkisyys
- innovatiivisuus
- oikeudenmukaisuus
- tasa-arvo
- palvelujen laatu
- avoimuus.

Yksikön asiakkaita ovat

- yksityiset kansalaiset ja yhteisöt
- muut viranomaiset
- yhteistyötahot
- sisäiset asiakkaat.

Lääninhallituksen vakinaisen henkilöstön määrä

Vakinaisen henkilöstön määrä 1.9.2008 oli 194, josta

- Mikkelissä 76
- Kuopiossa 67
- Joensuussa 51

Yksikönpäällikkö
Pirkko Willberg

Vireillä olevia kehityshankkeita

- aluehallintouudistukseen valmistautuminen
- lääninhallituksen henkilöstön pitkän aikavälin kehittämissuunnitelma
- maksullisen palvelutoiminnan kustannuslaskennan kehittäminen
- jatkuvan työajanseurannan kehittäminen lääninhallituksissa
- yhteispalvelun kehittäminen
- verkkoasioinnin kehittäminen
- tietoturvallisuuden kehittäminen, salatun sähköpostin käyttöönotto
- valtakunnalliset maistraattien kehittämishankkeet
- maistraattien tulosohtaus Itä-Suomen, Oulun ja Lapin läänien osalta sekä valmistautuminen myös keskittämiseen Etelä- ja Länsi-Suomen läänien maistraattien osalta.

■ Haluaako joku vielä byrokraatiksi?

Lääninhallitukset ovat merkittäviä työnantajia alueillaan. Itä-Suomen lääninhallituksessa on vakinaisessa tehtävässä 194 henkilöä Mikkelisä (76), Kuopiossa (67) ja Joensuussa (51). Sijaisina ja määräaikaisina toimivat mukaan lukien henkilöstöä on liki 250. Lääninhallitus on asiantuntijavirasto, jonka henkilöstöstä 63,3 prosentilla on yliopistossa, korkeakoulussa tai ammattikorkeakoulussa suoritettu tutkinto. Keskiasteen tutkinto on 30 prosentilla.

Valtio on perinteisesti koettu turvalliseksi työnantajaksi. ”Pitkä ja kapea” leipä on myytti, jolla kuitenkin ei viime vuosina enää ole täysin katetta. Valtionhallinnon palkat ovat varsin kilpailukykyisiä ja avoimiin virkoihin on ollut hyvin tasokkaita hakijoita.

Itä-Suomen lääninhallituksen työntekijöiden keski-ikä on nyt 48,8 vuotta. Kolmen vuoden takainen vastaava luku koko valtionhallinnossa oli 43. Vuoteen 2015 mennessä eläköitymisen kautta poistuu yli 30 prosenttia nykyisistä työntekijöistä. Vaihtuvuutta on eläkkeelle siirtymisen lisäksi muutoinkin.

Käynnissä oleva hallinnon uudistus muuttaa laskelmia, koska osa nykyisen lääninhallituksen tehtävistä siirtyy muihin virastoihin. Lääninhallitusten vuodesta 1634 alkanut kunniakas perinne katkeaa ja työ jatkuu uuden vuosituhanen haasteista ja tarpeista lähtevässä muodossa. Uusien organisaatioiden on määrä olla toiminnassa vuoden 2010 alkaessa.

Aikoinaan lääninhallitusten, kuten moniin muihinkin valtion virkoihin, saatettiin tulla töihin hyvin nuorena ja vailla aiempaa työkokemusta. Pesti oli elinikäinen ja päättyi usein vasta virkamiehen kuolemaan. Matti Walton on tutkimuksessaan lääninhallinnon virkamiehistä Ruotsin

vallan lopulla todennut, että virkoihin vaadittiin kyllä tutkinto, mutta määritteet ”taito”, ”kokemus”, ”ansiot” ja ”sopivuus” nähtiin synonyymeinä ja meriitti syntyi virkavuosista, joiden perusteella yleneminen virassa tapahtui. Sukulaisia otettiin ”oppiin” pätevöitymään tehtäviin ja toimeentulo sekä tehtävän säilyminen suvussa turvattiin. Jonkin viran hoito oli kuin perheyriitys, vasta 14-vuotias tyttärensopika voitiin virallisesti määrätä nimismieheksi isoisan kuitenkin jatkaessa tehtävässä. Julkinen virka teki alaikäisestä oikeustoimikelpoisen, lain tulkinta oli joustavaa.

Vaikka kelpoisuuksia tuolloinkin jo määritettiin tietyin tutkinnoin, muun muassa oikeusopintoja vaadittiin joihinkin tehtäviin, virat saattoivat käytännössä periytyä useiden sukupolvien ajan. Yksi kummallisuus läänien virkojen historiassa on niin sanottu akordi eli virkojen ostaminen ja myyminen. Seuraaja maksoi saadakseen edeltäjänsä jättämään virkansa. Maaherrat tulivat virkoihinsa yleisimmin sotalastaustalla.

Nykyäänkään pitkät virkaurat eivät ole lääninhallituksissa tavattomia. Itä-Suomessakin on äskettäin jäänyt eläkkeelle henkilöitä, joilla on takanaan yli 40 vuoden yhtenäinen työrupeama. Palvelusuhde on ollut pysyvä ja turvallinen.

Työmarkkinat muuttuvat

Ennusteiden mukaan koko julkishallinnon suurin haaste tulevaisuudessa on, miten selviydytään henkilöstön ikääntymisen ja suurten ikäluokkien eläköitymisen seurauksena syntyvästä työvoiman tarpeesta. Asia koskee koko yhteiskuntaa ja työmarkkinoita, joten myös julkishallinto joutuu kilpailemaan työvoimasta.

Laskelmat osoittavat, että työelämästä poistuu vuosien 2005–2020 aikana 200 000 henkilöä

enemmän kuin sinne tulee tilalle. Erityisesti vajausta tulee ammatillista koulutusta vaativilla työaloilla kuten rakennus-, auto- ja kuljetus- tai hoiva-aloilla, mutta myös hallinnossa. Työvoimabalanssin kääntyminen tappiolliseksi merkitsee nuorten työmarkkinoiden syntymistä.

Valtiotyönantaja on varautunut muutokseen muun muassa tuottavuusohjelmalla, joka tähtää uusien työtapojen käyttämiseen ja sähköisten palvelujen laajaan hyväksi käyttöön. Käynnissä olevassa hallinnon uudistuksessa on myös tarkoituksena karsia tehtäviä ja päällekkäisyyksiä sekä vähentää organisaatioiden toimipaikkaverkostoa.

Laadituissa henkilöstöstrategioissa on asetettu tavoitteeksi valtion kilpailuasetelman parantaminen kohentamalla ja korjaamalla myös palkkauksen epäkohtia ja työoloja, kiinnittämällä aiempaa enemmän huomiota työhyvinvointiin ja tukemalla uralla etenemistä koulutuksen ja muun ammatillisen osaamisen syventämisen tai vaikkapa työkierron avulla. Työnantajakuvaa pyritään parantamaan ja tekemään houkuttelevammaksi.

Akateemisesti koulutettujen sijoittumista työmarkkinoille ja heidän odotuksiaan työelämästä heti opintojen jälkeen on selvitetty joitakin vuosia sitten. Tutkittavilla oli ollut 4–5 vuoden aikana tutkinnon suorittamisen jälkeen keskimäärin 2,4 työsuhdetta. Nykyään monen akateemisesti koulutetun työuran alku onkin hyvin liikkuvaa ja uusien ja taas uusien työpaikkojen aikaa. Lyhyet ja vaihtuvat työsuhteet saattavat tosin myös monipuolistaa ja vauhdittaa urakehitystä. Määräaikaisuutta ei koetakaan välttämättä etenemisen esteeksi.

Lääninhallitusten vuonna 2006 tekemän selvityksen mukaan juristit olivat suhteessa muuhun henkilöstöön keskimäärin tyytyväisempiä

palkkaukseensa ja valtion palkkapolitiikkaan yleensä. Lääketieteellisen tutkinnon suorittaneetkaan eivät olleet erityisen tyytymättömiä.

Nuorten rekrytointi tulevien vuosien suuri haaste

Lääninhallitusten käyttämässä palkkausjärjestelmässä virat sijoitetaan niiden vaativuuden mukaan eri tasoille. Aiempi työkokemus on erityisesti asiantuntijatehtävissä yksi vaativuustasoon vaikuttava tekijä. Henkilökohtainen palkanosa määräytyy vuosittain tehtävän arvion mukaan.

Itä-Suomen lääninhallituksessa täytettiin vuosina 2005–2007 kaikkiaan 30 virkaa. Valituista yli 50-vuotiaita oli kolme, kaikki naisia. Alle 30-vuotiaita oli heitäkin kolme, he taas olivat kaikki miehiä. Muut 24 olivat iältään 31–50-vuotiaita. Hakijat ovat olleet eri-ikäisiä ja miehiä ja naisia on ollut suunnilleen yhtä paljon.

Valtiotyönantaja, lääninhallitukset mukaan lukien, ovat laatineet ikäohjelmia ja esimerkiksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa on molempien sukupuolien ja eri ikäryhmien tasavertaiseen kohteluun kohdistettu huomiota.

Lääninhallitus perehdyttää uudet työntekijänsä tehtäviinsä tutustuttamalla heidät aluksi koko organisaatioon. Periaatteena on, että vanhemmat työntekijät siirtävät niin sanotun hiljaisen tiedon osaamisensa nuoremmille. Joissakin tapauksissa on onnistuttu järjestelmään työtehtävien siirto niin, että lähtevä ja hänen seuraajansa ovat voineet työskennellä samanaikaisesti vaikkapa kuukauden ajan, jolloin opastus ja perehdytys on ollut syvällisempää. Tuottavuusohjelman takia monia tehtäviä on myös jaettu viraston sisällä täyttämättä lähtevän virkaa lainkaan. Tällöin opastus on voitu järjestää sujuvasti.

Harjoittelu hyödyttää molempia osapuolia

Lääninhallitus on myös monien nuorten harjoittelu- ja työelämään tutustumispaikka. Eriyisesti ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelijoita on vuosittain ollut harjoittelijoina tietotekniikkatehtävissä samoin kuin viestinnässä. Myös sosiaali- ja terveystieteiden osasto on voinut ottaa harjoittelijoita. Tämä edellyttää harjoittelijan ohjausta, ja ohjaajalta aikaa ja paneutumista asiaan. Kokemukset ovat molemminpuolisesti olleet myönteisiä. Lääninhallitus on onnistunut rekrytoimaan tällaisia aiemmin harjoittelijoina olleita ja harjoittelijat puolestaan ovat voineet tehdä oppinnäytetöitä harjoittelupaikan tuella ja siltä saamistaan aiheista.

Hyviä kokemuksia on myös työn ohessa tapahtuvasta opiskelusta. Joissakin tapauksissa harjoittelujaksoksi on voitu lukea työskentely virastossa. Tehdyn selvityksen ja saadun palautteen mukaan suurin ongelma harjoittelijoiden kannalta on heille annettavan ohjauksen suunnittelemattomuus ja puutteellisuus sekä toisaalta työtehtävien määrittely.

Lääninhallitusten työnantajapolitiikkaa koordinoivan työryhmä on antanut suosituksen yhtenäisistä menettelyistä eri oppilaitosten harjoittelijoiden palkkauksesta. Suosituksessa myös korostetaan sitä, että työharjoittelu on osa opiskelua, joten sen tulee olla suunniteltua, ohjattua ja valvottua.

Lääninhallituksessa on myös vuosittain peruskoululaisia työelämään tutustumisjaksolla. Tästäkin on hyviä kokemuksia, nuoret ovat kokeneet jakson avartavaksi ja näin on edistetty muun muassa lääninhallituksen ja valtionhallin-

non tuntemusta. Muutamat oppilaitokset ovat sisällyttäneet omiin suunnitelmiinsa tutustumiskäynnit lääninhallituksessa, jolloin ryhmälle on kerrottu lääninhallituksen tehtävistä ja työaloista.

Luovuutta arvostetaan

Nuorten odotukset elämästä yleensä ja työltä ovat muuttuneet. Tärkeäksi koetaan työn sisältö, sen mielekkäisyys ja yhteiskunnallinen vaikutavuus. Työn, perheen ja vapaa-ajan yhteensovittaminen, opiskelu työn ohessa, perinteisiä lomiammattitöitä pidemmät vapaajaksot ja joustavuus työajan käytössä, etätö, tavanomaista monipuolisempaa terveyspalvelua tai monikulttuuristuminen ja kansainvälistyminen tuovat uusia tekijöitä, joihin on varauduttava vastaamaan. Perinteisissä jäykissä hallintorakenteissa tämä on haaste.

Epätavallinen tapa työskennellä voi olla pian hyvin yleistä. Toimistojen aukiololla ei ole merkitystä, jos palvelut toimivat sähköisesti. Myös virastoympäristö voi muuttua. Tilojen ekotehokas käyttö saattaa pakottaa suurempaan tehokkuuteen kuin nykyisin. Esimerkiksi valtion toimistotilojen käyttöaste jää nyt alle 50 prosentin. Entä haluaako nuori työntekijäpolvi viettää aikaansa istumalla kokouksissa, joissa asiat eivät välttämättä etene. Mielenkiintoisten vaihtojen on runsaasti muitakin väyliä ja keinoja. Ihannetyöntekijä ei ehkä olekaan ahkera muurahainen vaan arvostusta voi nauttia enemmän luova freelancer. Free voidaan ymmärtää myös vapaaksi ajattelua kangistavista säännöistä ja kaavoista. Tulevaisuuden työssä tulos, josta tekijälle maksetaan, voi olla jopa luova oivallisuus eikä välttämättä pelkkä määrällinen saavutus.

ITÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

MIKKELIN TOIMIPAIKKA

Maaherrankatu 16
PL 50
50101 MIKKELI
P.071 875 0331
F. 071 875 2404

KUOPION ALUEELLINEN
PALVELUYKSIKKÖ
Hallituskatu 12-14
PL 1741
70101 KUOPIO
P.071 875 0331
F. 071 875 2441

JOENSUUN ALUEELLINEN
PALVELUYKSIKKÖ
Torikatu 36
PL 94
80101 JOENSUU
P.071 875 0331
F. 071 875 2471

etunimi.sukunimi@laaninhallitus.fi
kirjaamo.ita@laaninhallitus.fi
www.laaninhallitus.fi/ita

Henkilömäärät

MIKKELI	KUOPIO	JOENSUU
Maaherra		
Sivistysosasto 9	Sivistysosasto 12	Sivistysosasto 13
Sosiaali- ja terveysosasto 16	Sosiaali- ja terveysosasto 20	Sosiaali- ja terveysosasto 17
Poliisiosasto 9	Poliisiosasto 2	Poliisiosasto 4
Pelastusosasto 3	Pelastusosasto 1	Pelastusosasto 3
Liikenneosasto 8	Liikenneosasto 6	Liikenneosasto 5
Kilpailu- ja kuluttajaosasto 5	Kilpailu- ja kuluttajaosasto 4	Kilpailu- ja kuluttajaosasto 1
Oikeushallinto-osasto 2	Oikeushallinto-osasto 0	Oikeushallinto-osasto 0
Yhteiset palvelut 23	Yhteiset palvelut 22	Yhteiset palvelut 8
Yhteensä 76 henkilöä	Yhteensä 67 henkilöä	Yhteensä 51 henkilöä

VAKINAINEN HENKILÖSTÖ 194 (1.9.2008)

KIHLAKUNTIEN POLIISILAITOKSET ITÄ-SUOMEN LÄÄNISSÄ 1.9.2008

www.poliisi.fi

Ilomantsin kihlakunnan poliisilaitos

Soihdulantie 5 A
82900 ILOMANTSI
P. 071 875 6062, F. 071 875 6068
Poliisipäällikkö Jarmo Nykänen

Joensuun kihlakunnan poliisilaitos

Suvantokatu 17 B, PL 75
80101 JOENSUU
P. 071 875 0281, F. 071 875 6501
Poliisipäällikkö Kai Markkula
Palvelutoimistot: Outokumpu, Liperi

Juvan kihlakunnan poliisilaitos

Juvantie 15, PL 1
51901 JUVA
P. 071 875 5320, F. 071 875 5354
Poliisipäällikkö Ossi Pippuri
Palvelutoimistot: Joroinen, Rantasalmi

Kiteen kihlakunnan poliisilaitos

Hovintie 3
82500 KITEE
P. 071 875 6106, F. 071 875 6108
Poliisipäällikkö Jarmo Nykänen
Palvelutoimistot: Tohmajärvi

Koillis-Savon kihlakunnan poliisilaitos

Valtion virastotalo, Juankoskentie 13
73500 JUANKOSKI
P. (017) 366 2300, F. (017) 366 2301
Poliisipäällikkö Kari Heimonen
Palvelutoimistot: Nilsä, Tuusniemi

Kuopion seudun kihlakunnan poliisilaitos

Suokatu 44 B, PL 217
70101 KUOPIO
P. (017) 246 511, F. (017) 246 581
Poliisipäällikkö Kari Heimonen
Palvelutoimistot: Siilinjärvi

Lieksan kihlakunnan poliisilaitos

Urheilukatu 3 A
81700 LIEKSA
P. 071 875 5670, F. 071 875 5671
Poliisipäällikkö Pentti Nurminen

Mikkelin kihlakunnan poliisilaitos

Hallituskatu 4, PL 118
50101 MIKKELI
P. 071 875 0141, F. 071 875 5389
Poliisipäällikkö Taisto Huokko
Palvelutoimistot: Kangasniemi, Mäntyharju,

Nurmeksen kihlakunnan poliisilaitos

Nurmeksenkatu 25
75500 NURMES
P. 071 875 5860, F. 071 875 5874
Poliisipäällikkö Esa Karhu
Palvelutoimistot: Juuka

Pieksämäen kihlakunnan poliisilaitos

Savontie 20, PL 108
76101 PIEKSÄMÄKI
P. 071 875 0161, F. 071 875 5738
Poliisipäällikkö Timo Saarinen

Savonlinnan kihlakunnan poliisilaitos

Tottinkatu 9
57130 SAVONLINNA
P. 071 875 5210, F. 071 875 5280
Poliisipäällikkö Jouko Imponen
Palvelutoimistot: Heinävesi

Sisä-Savon kihlakunnan poliisilaitos

Herralantie 1, PL 40
77601 SUONENJOKI
P. (017) 366 2100, F. (017) 366 2109
Poliisipäällikkö Esko Airaksinen
Palvelutoimistot: Karttula

**Varkauden seudun kihlakunnan
poliisilaitos**

Pirnankatu 2

78200 VARKAUS

P. 071 875 0181, F. 071 875 5857

Ma. poliisipäällikkö Pekka Nykänen

Palveluomistot: Leppävirta

Ylä-Savon kihlakunnan poliisilaitos

Virrankatu 2, PL 104

74101 IISALMI

P. 071 875 5015, F. 071 875 5101

Poliisipäällikkö Arvo Härkönen

Palveluomistot: Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi

ULOSOTTOVIRASTOT ITÄ-SUOMEN LÄÄNISSÄ 1.9.2008

Etelä-Savon ulosottovirasto

www.oikeus.fi/uo/etela-savo
Raatihuoneenkatu 5
PL 34, 50101 Mikkeli
P. 010 362 7030, F. 010 362 7039
[etela-savo.uo\(at\)oikeus.fi](mailto:etela-savo.uo(at)oikeus.fi)

Sivutoimipaikat

Heinävesi
Joroinen
Juva
Kangasniemi
Mäntyharju
Pieksämäki
Puumala
Rantasalmi
Ristiina
Savonlinna
Sulkava

Pohjois-Karjalan ulosottovirasto

www.oikeus.fi/uo/pohjois-karjala
Torikatu 36 A
PL 40, 80101 Joensuu
P. 010 362 7740, F. 010 362 7746
[pohjois-karjala.uo\(at\)oikeus.fi](mailto:pohjois-karjala.uo(at)oikeus.fi)

Sivutoimipaikat

Ilomantsi
Juuka
Kitee
Lieksa
Nurmes

Pohjois-Savon ulosottovirasto

www.oikeus.fi/uo/pohjois-savo
Sepänkatu 2 A
PL 81, 70101 Kuopio
P. 010 362 7900, F. 010 362 7937
[pohjois-savo.uo\(at\)oikeus.fi](mailto:pohjois-savo.uo(at)oikeus.fi)

Sivutoimipaikat

Iisalmi
Juankoski
Kaavi
Karttula
Keitele
Kiuruvesi
Lapinlahti
Leppävirta
Nilsjä
Pielavesi
Siilinjärvi
Sonkajärvi
Suonenjoki
Varkaus
Varpaisjärvi
Vieremä

MAISTRAATIT ITÄ-SUOMEN LÄÄNISSÄ

1.9.2008

www.maistraatti.fi

Etelä-Savon maistraatti

Maistraatin päällikkö Jyrki Kupiainen

Savonlinnan yksikkö

Olavinkatu 24, 57130 SAVONLINNA

P.071 875 0261, F.071 875 1068

Mikkelin yksikkö

Raatihuoneenkatu 5 B 1. krs, PL 293, 50101

MIKKELI

P.071 875 0261, F.071 875 1099

Pieksämäen palveluyksikkö

Myllykatu 14 A II krs, PL 110, 76101

PIEKSÄMÄKI

P.071 875 1120, F.071 875 1129

Pohjois-Karjalan maistraatti

Maistraatin päällikkö Lea Iivonen

Joensuun yksikkö

Torikatu 36, PL 82, 80101 JOENSUU

P.071 875 0231, F.071 875 1213

Juuan palveluyksikkö

Onninpolku 1, PL 10, 83901 JUUKA

P.071 875 1130, F.071 875 1137

Kiteen palveluyksikkö

Hovintie 3, 82500 KITEE

P.071 875 1231, F.071 875 1232

Pohjois-Savon maistraatti

Maistraatin päällikkö Pirkko Anttila

Kuopion yksikkö

Käsityökatu 43, PL 1348, 70101 KUOPIO

P.071 875 0211, F.071 875 1159

Iisalmen yksikkö

Virrankatu 2, PL 115, 74101 IISALMI

P.071 875 0211, F.071 875 1049

Varkauden palveluyksikkö

Pinnankatu 1, PL 160, 78201 VARKAUS

P.071 875 0211, F.071 875 1179

Suonenjoen palveluyksikkö

Herralantie 1 B, PL 22, 77601 SUONENJOKI

P.071 875 0211, F.071 875 1189

ITÄ-SUOMEN SYYTTÄJÄNVIRASTOT I.9.2008

www.oikeus.fi/sy/mikkeli

Johtava kihlakunnansyyttäjä Matti Nissinen

Itä-Suomen syyttäjänviraston päätoimipaikka sijaitsee Mikkelissä. Itä-Suomen syyttäjänvirasto ja palveluotoimistot ovat toimivaltaisia kaikissa jutuissa Itä-Suomen läänin alueella.

Raatihuoneenkatu 5
PL 168, 50101 MIKKELI
P. 010 362 7000, F. 010 362 7019
[ita-suomi.sy\(at\)oikeus.fi](mailto:ita-suomi.sy(at)oikeus.fi)

Iisalmen palveluotoimisto

www.oikeus.fi/sy/yla-savo
Virrankatu 2
PL 24, 74101 IISALMI
P. 010 362 7000, F. 010 362 7399

Joensuun palveluotoimisto

www.oikeus.fi/sy/joensuu
Suvantokatu 20
PL 190, 80101 JOENSUU
P. 010 362 7000, F. 010 362 7707

Kuopion palveluotoimisto

www.oikeus.fi/sy/kuopio
Myllykatu 1–3
PL 224, 70101 KUOPIO
P. 010 362 7000, F. 010 362 7829

Nurmeksien palveluotoimisto

www.oikeus.fi/sy/nurmes
Nurmeksenkatu 25
75500 NURMES
P. 010 362 7000, F. 010 362 7669

Pieksämäen palveluotoimisto

www.oikeus.fi/sy/pieksamaki
Savontie 20
PL 108, 76101 PIEKSÄMÄKI
P. 010 362 7000, F. 010 362 7199

Savonlinnan palveluotoimisto

www.oikeus.fi/sy/savonlinna
Tottinkatu 9
57130 SAVONLINNA
P. 010 362 7000, F. 010 362 7101

Varkauden palveluotoimisto

Pirnankatu 2
78200 VARKAUS
P. 010 362 7000, F. 010 362 7304

YHTEISPALVELUPISTEET ITÄ-SUOMEN LÄÄNISSÄ 1.9.2008

www.yhteispalvelu.fi

Eno

Niskantie 17, 81200 ENO
P. (013) 245 7180
Palvelujen tarjoajat: poliisi, työvoimatoimisto

Heinävesi (sopimus valmisteilla)

Hirvensalmi (sopimus valmisteilla)

Joensuun Kansalaistalo

Kauppakatu 32, 80100 JOENSUU
P. 0400 522 885, yhteispalvelu@pohjois-
karjala.fi
Runsaasti eri toimijoita. Edustettuina julkinen,
yksityinen ja kolmas sektori.

Juva (1.1.2009 alk.)

Kaavi

Virastotalo, 73600 KAAVI
P. 020 4357640
Palvelujen tarjoajat: Kela, poliisi, maistraatti

Keitele

Äyräpääntie 2, 72600 KEITELE
P. (017) 273 100
Palvelujen tarjoajat: kunta, Kela, poliisi, työvoimatoimisto, maistraatti

Kerimäki

Kunnantalo, Kerimäentie 10, 58200
KERIMÄKI
P. (015) 575 4259
Palvelujen tarjoajat: kunta, poliisi

Kuopio/Vehmersalmi

Vehmersalmentie 21, 71310 VEHMERSALMI
P. (017) 182 203
Palvelujen tarjoajat: kunta, Kela, poliisi, työvoimatoimisto

Lieksa/Koli

Verkkopalvelupiste Sale-myyvälässä

Mikkeli/Anttola-talo

Taipaleentie 31, 52100 ANTTOLA
P. (015) 194 2120
Palvelujen tarjoajat: kunta, Kela, työvoimatoimisto, verotoimisto, poliisi

Mikkeli/Haukivuori

Keskustie 49, PL 5, 51601 HAUKIVUORI
P. (015) 727 7200
Palvelujen tarjoajat: kunta, Kela, poliisi, työvoimatoimisto, verottaja, maistraatti

Mikkeli/Kaupunginvirastotalo

Maaherrankatu 9-11, PL 33, 50101 MIKKELI
P. (015) 194 2100
Palvelujen tarjoajat: kunta, Kela, työvoimatoimisto, verotoimisto, maistraatti

Mikkeli/Otavan lähipalvelukeskus

Mäntytie 2, 50670 OTAVA
P. (015) 170 549
Palvelujen tarjoajat: kunta, Kela, poliisi, työvoimatoimisto, verotoimisto, posti, apteekki

Mikkeli/Rantakylä-talo

Kunnanmäki 7, 50600 RANTAKYLÄ
P. (015) 194 2110
Palvelujen tarjoajat: kunta, Kela

Mäntyharju

Pertunmaa

Kunnanvirasto, 19430 PERTUNMAA
P. (015) 770 241
Palvelujen tarjoajat: kunta, Kela, poliisi, maistraatti

Polvijärvi

Polvijärventie 22, 83700 POLVIJÄRVI
P. (013) 245 7150
Palvelujen tarjoajat: poliisi, työvoimatoimisto

Puumala

Keskustie 14, 52200 PUUMALA
P. 071 875 5343

Palvelujen tarjoajat: kunta, poliisi, työvoimatoimisto, maistraatti

Rautavaara

Kelan toimisto, PL 33, 73901 RAUTAVAARA
P. 020 435 7660

Palvelujen tarjoajat: Kela, poliisi, maistraatti

Savonranta

Lamminniementie 11
P. (015) 345 400

Palvelujen tarjoajat: kunta, Kela

Sonkajärvi

Rutakontie 28, 74300 SONKAJÄRVI
P. (017) 272 700

Palvelujen tarjoajat: kunta, poliisi, verotoimisto, työvoimatoimisto, maistraatti

Sonkajärvi/Sukeva

Kirjasto, Sukevantie 22, 74340 SUKEVA
P. (017) 711 377

Palvelujen tarjoajat: kunta, Kela, posti

Sulkava

Alanteentie 36, 58700 SULKAVA
P. 071 875 5351

Palvelujen tarjoajat: poliisi, työvoimatoimisto, maistraatti

Tervo

Tervontie 4, 72210 TERVO
p. (017) 499 111

Palvelujen tarjoajat: kunta, Kela

Tuusniemi

Virastotalo, 71200 TUUSNIEMI
P. 020 435 7670

Palvelujen tarjoajat: Kela, poliisi, maistraatti

Valtimo

Kunnantie 1, 75700 VALTIMO
P. (013) 450 830

Palvelujen tarjoajat: poliisi, työvoimatoimisto, maistraatti

Varkaus/Kangaslampi

Lähikirjasto, Kangaslamintie 13, 79480
KANGASLAMPI

P. (017) 579 4800

Palvelujen tarjoajat: kunta, Kela, posti

Varpaisjärvi

Lapinlahdentie 1, 73200 VARPAISJÄRVI
P. 071 875 5171

Palvelujen tarjoajat: kunta, poliisi

Vesanto

Sonkarintie 2, 72300 VESANTO
P. (017) 366 2140

Palvelujen tarjoajat: poliisi, työvoimatoimisto

Vieremä

Petterintie 1, 74200 VIEREMÄ
P. 020 435 7900

Palvelujen tarjoajat: Kela, poliisi, työvoimatoimisto, maistraatti, verotoimisto

ITÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUKSEN JULKAISUSARJASSA (ISSN 1455-7428) ILMESTYNEET JULKAISUT (alk. nro 80)

80. Puhumalla paras – naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyprojekti 1998–2002 Pohjois-Karjalan alueellisen työryhmän prosessi- ja arviointiraportti
81. Koulutuskalenteri 2003 Sosiaali- ja terveysosasto
82. Arviointi ja itsearviointi projektin työvälineenä
83. Itä-Suomen läänin peruspalvelujen tila 2002 Itä-Suomen lääninhallituksen toimialan peruspalvelujen arviointi maaliskuu 2003
84. Pohjois-Savon verkostoituvat erityispalvelut (VEP). Selvitys Ylä-Savon kuntien sosiaalipäivystyshankkeen synnystä
85. Tiliviraston toimintakertomus 2002
86. Sosiaalityöntekijöitä, onko heitä?
87. Vuosi 2003 Itä-Suomen lääninhallituksen vuosijulkaisu
88. Yleiset kirjastot Itä-Suomen läänissä 2002
89. Virallista mieltä, ihmisten kieltä – Itä-Suomen lääninhallituksen viestintäsuunnitelma
90. Kansaneläkelaitoksen matkakorvaukset ja matkojenyhdistely
91. Ikääntyvien työntekijöiden terveyden edistämisen toimintamallien laatiminen työterveyshuoltoon I.I.2002–30.II.2003 Loppuraportti.
92. Koulutuskalenteri 2004 Itä-Suomen lääninhallitus, sosiaali- ja terveysosasto
93. Pohjois-Savon kuntien sosiaalihuollon erityispalvelut nyt ja tulevaisuudessa Verkostoituvat erityispalvelut -hankkeen Pohjois-Savon johtoryhmä
94. Itä-Suomen läänin peruspalvelujen tila 2003 Itä-Suomen lääninhallituksen toimialan peruspalvelujen arviointi, maaliskuu 2004
95. Tiliviraston toimintakertomus 2003
96. Yleiset kirjastot Itä-Suomen läänissä vuonna 2003 Toimintatilastot
97. Vuosi 2004–2005 Itä-Suomen lääninhallituksen vuosijulkaisu
98. Itä-Suomen lääninhallituksen ostoliikenteen vaikuttavuus
99. Itä-Suomen tavoite I -ohjelmalla rahoitetut kulttuurihankkeet 2000–2003
100. Hakijavirrat Itä-Suomen läänissä vuonna 2004 alkaneessa koulutuksessa
101. Koulun ovi sulkeutuu – avautuvatko uudet ovet?
102. Koulutustarjonta 2005, sivistysosasto
103. Koulutuskalenteri 2005, sosiaali- ja terveysosasto
104. Itä-Suomen läänin peruspalvelujen tila 2004 Itä-Suomen lääninhallituksen toimialan peruspalvelujen arviointi, maaliskuu 2005
105. Tiliviraston toimintakertomus 2004
106. Pohjois-Savon aikuiskoulutuksen alueellinen toimenpideohjelma
107. Etelä-Savon aikuiskoulutuksen alueellinen toimenpideohjelma
108. Pohjois-Karjalan aikuiskoulutuksen alueellinen toimenpideohjelma
109. Vuosi 2005–2006 Itä-Suomen lääninhallituksen vuosijulkaisu
110. Vanhusten laitoshoido ja palveluasuminen Itä-Suomen läänissä vuonna 2004
111. Yleiset kirjastot Itä-Suomen läänissä vuonna 2004
112. Yrittäjyysasennetta, -valmiuksia ja -taitoja Itä-Suomen lääninhallituksen sivistysosaston vuosina 2000–2004 osarahoittamien yrittäjyyskasvatushankkeiden arviointi.
113. Koulutustarjonta 2006, sivistysosasto.
114. Noste-koulutuksen opiskelijapalaute vuodelta 2005
115. Itä-Suomen läänin kuntien liityntäliikenneselvitys

116. Itä-Suomen läänin peruspalvelujen tila 2005 Itä-Suomen lääninhallituksen toimialan peruspalvelujen arviointi, maaliskuu 2006
117. Tiiliviraston toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat 2005
118. Itä-Suomen osaamisen kehittämissuunnitelma vuoteen 2015
119. Dementiahoito Itä-Suomen läänissä
120. "Haluaisin minäkin välillä sanoa" Savon vammaisten ihmisten asumispalvelujen laatu
121. Vuosi 2006–2007 Itä-Suomen lääninhallituksen vuosijulkaisu
122. Perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy osaksi arjen turvallisuutta
123. Yleiset kirjastot Itä-Suomen läänissä vuonna 2005
124. Kunnallinen kulttuuritoimi Itä-Suomen läänissä
125. Itä-Suomen läänin liikenneturvallisuussuunnitelma 2007–2011
126. Lasten päivähoiton tilannekatsaus Itä-Suomen lääni, syyskuu 2005
127. Koulutustarjonta 2007 Sivistysosaston koulutuskalenteri
128. Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelmalla rahoitetut tutkimus- ja kehityshankekokonaisuudet 2000–2005
129. Itä-Suomen läänin peruspalvelujen tila 2006 Itä-Suomen lääninhallituksen toimialan peruspalvelujen arviointi, maaliskuu 2007
130. Itä-Suomen lääninhallituksen toimintakertomus
131. Nuorten ammatillisen peruskoulutuksen ja lukiokoulutuksen kysyntä ja tarjonta Itä-Suomen läänissä
132. Toisen asteen koulutuksen saavutettavuus Itä-Suomen läänissä
133. Ennakointihanke
134. Nuorisotoimen tila Itä-Suomen kunnissa 2005–2006
135. Virallista mieltä, ihmisten kieltä – Itä-Suomen lääninhallituksen viestintästrategia
136. Vuosi 2007–2008 Itä-Suomen lääninhallituksen vuosijulkaisu
137. Projektien vaikuttavat käytännöt ja toimintamallit
138. Itä-Suomen lääninhallituksen sivistysosaston maahanmuuttopolitiininen ohjelma
139. Yleiset kirjastot Itä-Suomen läänissä vuonna 2006 Toimintatilastot
140. "Reissuvihko" Valokuvausta Vienan Karjalassa – opettajien täydennyskoulutustilaisuus 4.–8.6.2007
141. Katsaus rakennerahastotoimintaan Ylä-Savossa vuosina 2000–2005
142. Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyhankkeen Itä-Suomen läänin loppuraportti
143. Valtakunnallisen alkoholiohjelman toteutus Itä-Suomen lääninhallituksessa vuosina 2004–2007
144. Turvallisuustyö kotipalvelussa Selvitys kotona asuvien ikäihmisten turvallisuuden edistämisestä kuntien sosiaali- ja terveydenhuollossa
145. Kansainvälistymisstrategia 2008–2013
146. Koulutustarjonta 2008
147. Itä-Suomen läänin peruspalvelujen tila 2007 Itä-Suomen lääninhallituksen toimialan peruspalvelujen arviointi, maaliskuu 2008
148. Pohjois-Karjalan liikenneturvallisuuskatsaus 2007
149. Itä-Suomen lääninhallituksen toimintakertomus vuodelta 2007
150. Yleiset kirjastot Itä-Suomen läänissä vuonna 2007 Toimintatilastot
151. Vuosi 2008–2009 Itä-Suomen lääninhallituksen vuosijulkaisu

LÄÄNINHALLITUKSEN TOIMITILAT

Mikkeli

Maaherrankatu 16, PL 50
50100 MIKKELI

Rakennuksen valmistumisvuosi
1843. Arkkitehti Carl Ludvig Engel.

Kuopio

Hallituskatu 12-14, PL 1741
70100 KUOPIO

Rakennuksen valmistumisvuosi 1885.
Arkkitehti Constantin Kiseleff.

Joensuu

Torikatu 36, PL 94
80100 JOENSUU

Rakennuksen valmistumisvuosi 1966.
Arkkitehtitoimisto Kurt Simberg & co.

ITÄ-SUOMEN LÄÄNI VUONNA 2008

Kunnat, maakunnat, seutukunnat

- Etelä-Savo
- Pohjois-Savo
- Pohjois-Karjala

Seutukunnat:

- 101 Mikkeli
- 102 Juva
- 103 Savonlinna
- 105 Pieksämäki

- Kaupunki
- Lääniraja
- Seutukuntaraja
- Kuntaraja

- 111 Ylä-Savo
- 112 Kuopio
- 113 Koillis-Savo
- 114 Varkaus

1.1.2009 yhdistyvät Joensuu, Eno ja Pyhäselkä Joensuun kaupungiksi sekä Savonlinna ja Savonranta Savonlinnan kaupungiksi

- 115 Sisä-Savo
- 122 Joensuu
- 124 Keski-Karjala
- 125 Pielisen Karjala

ITÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

YHTEISTYÖSSÄ TURVALLINEN JA VIIHTYISÄ ITÄ-SUOMEN LÄÄNI

MIKKELIN
TOIMIPAIKKA
Maaherrankatu 16, PL 50
50100 Mikkeli

JOENSUUN ALUEELLINEN
PELVELUYKSIKKÖ
Torikatu 36, PL 94
80100 Joensuu

KUOPION ALUEELLINEN
PELVELUYKSIKKÖ
Hallituskatu 12-14, PL 1741
70100 Kuopio

p. 071 875 0331
www.laanhallitus.fi/ita
kirjaamo.ita@laanhallitus.fi